

LIIKUNTA-AKTIVAATTORINA SUOMEN URHEILUOPISTOLLA -
TYÖHÖN PEREHDYTTÄMISEN OPINTOKOKONAISUUS

Tuija Luumi

HAAGA-HELIA
Vierumäen yksikkö
Liikunnan - ja vapaa-
ajankoulutusohjelma
Syksy 2011

Koulutusohjelma

Tekijä tai tekijät Tuija Luumi	Ryhmä tai aloitusvuosi LOT 09/AIK
Opinnäytetyön nimi Liikunta-aktivaattorina Suomen Urheiluopistolla- Työhön perehdyttämisen opintokokonaisuus	Sivu- ja liitesivumäärä 59 + 6
Ohjaaja tai ohjaajat Teppo Rantala	
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli toimintatutkimuksen keinoin kehittää työelämälähtöistä opintojaksoa liikuntaneuvoja- ja liikunnanohjaajaopiskelijoille niin, että sen sisältö palveli myös Suomen Urheiluopiston liikunnanohjausyksikön varaohjaajien koulutusta, sekä työhön perehdyttämistä.</p> <p>Tarkoituksena oli myös lisätä sekä liikuntaneuvoja -, että liikunnanohjaajaopiskelijoiden työelämän tuntemusta, sekä avartaa opiskelijoiden näkemystä monialaisesta opiskelupaikastaan.</p> <p>Erilaisia koulutuksia ja opintokokonaisuuksia pidettiin vuosien 2010- 2011 aikana neljä kertaa.</p> <p>Kokemukset ja palautteet pidettyjen opintokokonaisuuksien jälkeen olivat positiiviset. Opintokokonaisuuksien sisältö vastasi sekä työelämän vaatimuksia, että opetussuunnitelmassa olevia työelämävaatimuksia. Opiskelijat kokivat, että opetuksesta oli heille hyötyä sekä heidän opintoihinsa, että tulevaan työelämään.</p> <p>Osa opiskelijoista pystyttiin työllistämään liikunta-alan töihin, sekä yhteistyö opiskelijoiden ja liikunnanohjausyksikön välillä parantui.</p> <p>Työelämäkokemusten ja opiskelijapalautteiden perusteella vastaavia opintokokonaisuuksia tulee jatkossakin tarjota sekä liikunnanohjauksen perustutkinnolle, että ammattikorkeakouluopiskelijoille.</p>	
Asiasanat toimintatutkimus, työelämälähtöisyys, opintojakso, työhön perehdyttäminen	

Degree programme

Author Tuija Luumi	Group or year of entry Lot 2009
The title of thesis Physical Activators in Finnish Sports Institute- Study competence of working life orientation.	Number of pages and appendices 59 + 6
Supervisor Teppo Rantala	
<p>The purpose of this thesis was by active research to improve the vocational qualification in Physical Education student's and Bachelor's degree in Sports and Leisure Management student's vocational study module to be more useful in education and orientation of deputy workers for Sports Instructor team in Finnish sports Institute.</p> <p>The thesis also attempted to increase the knowledge of Physical Education Instructor students and Sports Instructor students about the world of work, and to expand students' vision of their multidisciplinary education.</p> <p>Different trainings and study modules were arranged four times during years 2010-2011. Experiences and feedback about the competencies were positive.</p> <p>The content of the study competencies responded to the requirements of working life and the requirements of working life mentioned in the curriculum. Students felt the training was useful for their studies and working life in the future.</p> <p>Some of the students were employed in the field of sports, and the co-operation between students and the sports instructor team of Finnish sports institute improved.</p> <p>Experiences of working life and the feedback from students tell that same kind of study modules should be arranged in the future for Sports Instructor students and Physical Education Instructor students.</p>	
Key words Active research, working life, study competence, orientation in work	

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Työelämän haasteet.....	3
2.1 Yleiset työelämävaatimukset.....	4
2.2 Työelämän vaatimukset liikunta-aktivaattorin työssä Vierumäellä	6
2.3 Työhön perehdyttäminen ja perehdyttämisen merkitys	7
3 Toimintaympäristö.....	9
3.1 Suomen Urheiluopisto	9
3.1.1 Liikunnanohjauksen perustutkinto, liikuntaneuvoja	11
3.1.2 Liikunnanohjauksen perustutkinnon tavoitteet	12
3.1.3 Liikunnanohjauksen perustutkinnon rakenne.....	13
3.1.4 Liikuntaneuvojan työ ja työelämän osaamisvaatimukset	14
3.1.5 Liikuntaneuvojien sijoittuminen työelämään	15
3.2 Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.....	16
3.2.1 Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma, liikunnanohjaaja amk.....	17
3.2.2 Liikunnanohjaajatutkinnon opetussuunnitelman tavoitteet ja vaatimukset työelämälähtöisestä koulutuksesta.....	18
3.2.3 Liikunnanohjaajien sijoittuminen työelämään	19
4 Teoriataustaa opintokokonaisuuden kehittämisen tueksi	20
4.1 Oppiminen.....	20
4.2 Käsitteitä opetuksesta	21
4.3 Opetusmenetelmät	23
4.3.1 Behavioristinen oppimiskäsitys	23
4.3.2 Kognitiivinen opetus.....	24
4.3.3 Konstruktiivinen opetus	24
4.3.4 Humanistinen ja sosiaalinenopetus	25
4.4 Transfer ja oppimaan oppiminen.....	25
4.5 Laaja-alainen ammatillinen opettajuus	26
4.6 Oppimistehtävät.....	28
4.7 Oppimista edistäviä tekijöitä.....	30
5 Työn tavoite ja lähtökohdat suunnittelulle	33

6 Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä toimintatutkimuksellinen lähestymistapa	35
6.1 Toimintatutkimuksen eteneminen	37
6.2 Tutkimusaineiston keruu.....	38
6.3 Tutkimusaineiston analysointi	38
7 Opintokokonaisuuksien toteutus	40
7.1 Talviloman 2010 varaohjaajien koulutus.....	40
7.2 Liikunta-aktivaattorina Vierumäellä	40
7.3 Liikunta- ja vapaa-aikapalveluiden tuottaminen ja alan yritystoiminta.....	42
7.3.1 Opintojakson toteutus	43
7.3.2 Opintojakson sisältö	44
7.3.3 Palautteita opintojaksosta.....	44
7.3.4 Pohdintaa palautteista sekä muutostarpeista	45
7.4 Liikunnanohjaajana urheiluopistolla-opintojakso	47
7.4.1 Opiskelijapalautteet opintojaksosta	48
7.4.2 Pohdintaa palautteista sekä muutostarpeista	49
8 Kehitystyön tuloksena syntynyt kurssirunko.....	51
8.1 Sisältöalueet.....	51
8.2 Opetusmenetelmät.....	52
8.3 Arvionti.....	52
9 Pohdinta	53
Lähteet.....	57
Liitteet.....	60

1 Johdanto

Yhteiskunnan rakenteiden ja työelämän murros haastaa oppimisen. Työelämän murroksen keskeisiä piirteitä ovat työelämän jatkuva ja nopea muuttuminen. Muutos koskee erityisesti osaamisvaatimuksia, työsuhteita, työnjohtamista ja työorganisaatioiden rakenteita. Työelämässä on entistä tärkeämpää työntekijöiden keskinäinen vuorovaikutus ja osaamisen jakaminen. (Oppiminen ja koulutus tulevaisuusryhmä 2008.)

Oppimisen ja koulutuksen keskeisiä haasteita ovat tukea ihmisen yksilöllisyyden voimistumista ja samalla erilaisten yksilöiden kykyä toimia yhdessä luovissa prosesseissa. Oppiminen ei ole vaan uusien tietojen ja taitojen omaksumista vaan myös ihmiseksi kasvamista ja sivistymistä. Oppiminen rakentaa ihmisen identiteettiä ja vahvistaa yhteisöllisiä siteitä. (Oppiminen ja koulutus tulevaisuusryhmä 2008.)

Vapaa-aika on suomalaisille entistä tärkeämpää. Vapaa-ajan viettossa erityisesti kotien ja perheen merkitys on kasvanut, mutta myös harrastukset koetaan aiempaa tärkeämmiksi. Suuren kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan lähes puolet väestöstä liikkuu vähintään neljä kertaa viikossa. (Suomen Liikunta ja Urheilu 2009- 2010.)

Suomen Urheiluopistolla kohtaavat laaja-alainen liikunta-alan opetus- ja koulutustoiminta, sekä monipuolinen liikunnallinen kurssi- ja vapaa-ajantoiminta. Tämä monipuolinen liikunta-alan asiantuntijaorganisaatio antaa innovatiivisia mahdollisuuksia yhdistää opetustoimintaa sekä työelämää.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on toimintatutkimuksen keinoin kehittää työelämälähtöinen opintokokonaisuus sekä liikunnanohjauksen perustutkinnon että liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelman opiskelijoille. Opintokokonaisuuden sisällön tulee vastata myös Suomen Urheiluopiston liikunnanohjausyksikön vara-ohjaajien koulutusta sekä työhönperehdyttämistä.

2 Työelämän haasteet

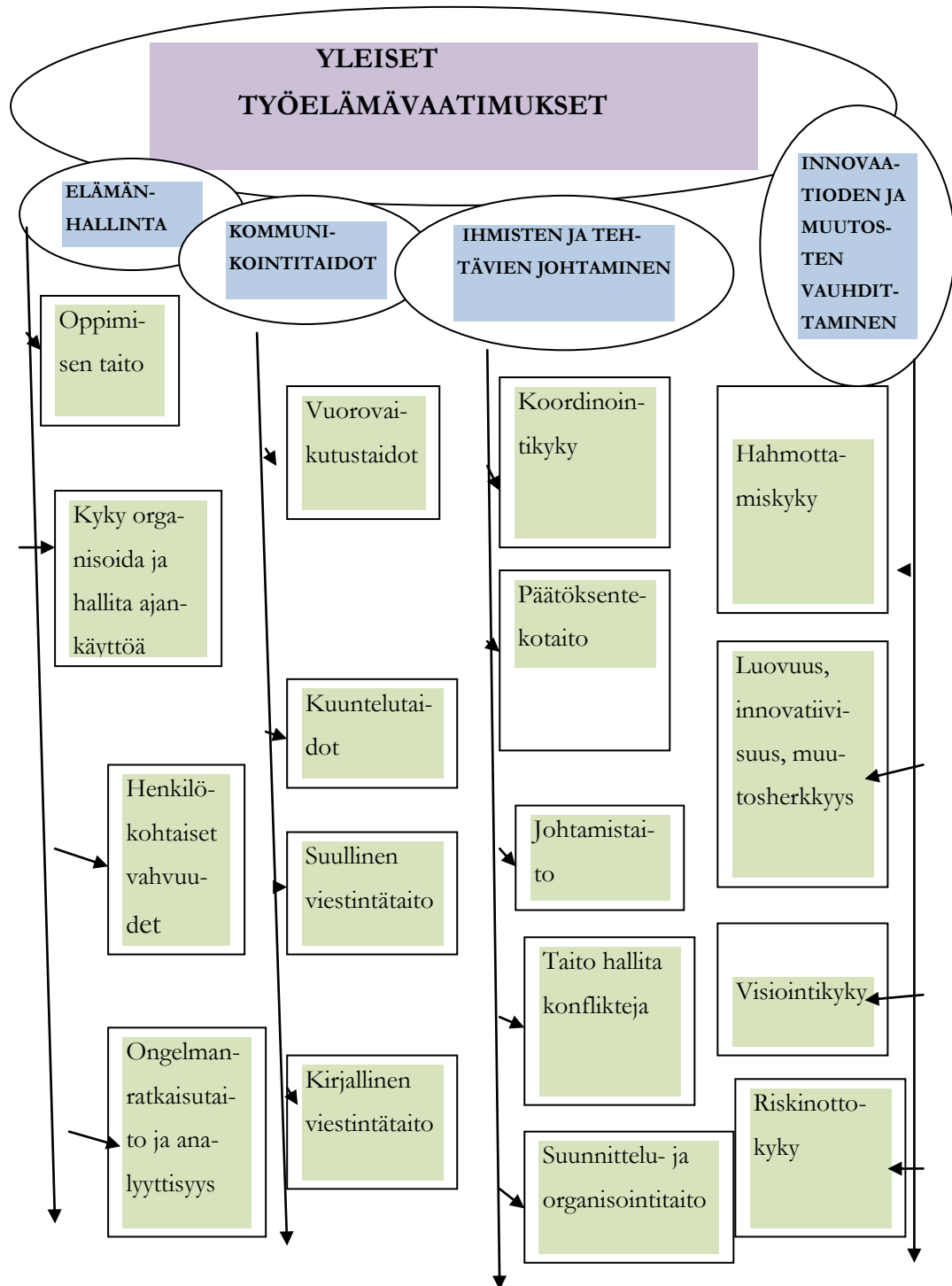
Nykyiselle työelämälle tyypillisiä ilmiöitä ovat tehtäväkeskeisyys, muutosalttius, työntekijöiden itseohjautuvuus, toimintaympäristön monitasoisuus sekä yhteistyön korostaminen. Näihin kaikkiin asioihin liittyy erilaisia haasteita. Työntekijöille on heille määrätty tehtävät, joiden suorittamiseen työaika on tarkoitettu käyttää. Nykyisessä työelämässä työtehtävät eivät kuitenkaan ole muuttumattomia. Työntekijöiden edellytetään jatkuvasti muovaavan ja kehittävän omaa asiantuntijuuttaan. Ei enää riitä, että työntekijä hallitsee koulutuksesta saamansa alan asiantuntijuuteen liittyvät tiedot ja taidot. Sen sijaan asiantuntijuutta on kehitettävä jatkuvasti. On opittava uusia sisältöjä, taitoja ja menetelmiä. Tämän lisäksi on irrottauduttava vanhentuneesta tiedosta ja sen varaan rakentuneista taidoista. (Alhanen, Kansanaho, Ahtiainen, Kangas, Soini & Soininen 2011, 29 - 30.)

Alhanen ym. kirjoittavat kirjassaan Työnohjauksen käsikirja työelämän kiivasta tahdistista ja jatkuvista muutoksista. (Alhanen ym. 2011,31.) Ne johtavat helposti siihen, että aikaa ei riitä oman toiminnan pohtimiseen. Muutokset pakottavat työntekijän reagoimaan nopeasti uusiin tilanteisiin ainoastaan yritysten ja erehdysten varassa. Pitkällä aikavälillä tämä kuormittaa työntekijää. Kuormittuminen voi pahimmillaan johtaa siihen, että työntekijät oppivat toimintamalleja, jotka kaventavat heidän toimijuuttaan ja asiantuntijuuttaan. (Alhanen ym. 2011,31.)

Mielekäs työnteko edellyttää sitä, että ihminen voi perustaa toimintansa omakohtaiseen jäsenettyyn, ehjään ja alati rikastuvaan kokemukseen itsestään ja toimintaympäristöstään. Jos tällainen kokemus ja sen tarjoama kokonaisvaltainen kehitys murtuu, muuttuu hallittu ja suunnitelmallinen toiminta ja työnteko ensin vaikeaksi, ja ajan myötä se tulee mahdottomaksi. (Alhanen ym. 2011,14 – 15.)

2.1 Yleiset työelämävaatimukset

Frederick Evers, James Rush ja Iris Berdrow (1998) jäsentävät elinikäistä oppimista ja työllistymistä edistävät taidot ja kyvyt neljäksi taitoalueeksi: elämänhallinta, kommunikointitaito, ihmisten ja tehtävien johtaminen sekä innovaatioiden ja muutosten vauhdittaminen. (Ruohotie 2000, 40).

Kuvio 1. Yleiset työelämävalmiudet ja niiden jäsentyminen erillisiksi taidoiksi ja kyvyiksi. (Ruohotie 2000, 40.)

Elämänhallinta on kykyä kantaa vastuuta omasta toiminnastaan. Se sisältää opittujen taitojen ja osaamisen tiedostamisen, kehittämisen ja soveltamisen. Elämänhallinta on kykyä kontrolloida omaa käyttäytymistä ja parantaa suoritusta, mikä edellyttää toiminnan tiellä olevien esteiden tunnistamista ja voittamista. Elämänhallintaan liittyy itsetuntemus ja ympäristötietoisuus, kyky hallita itseään ja muutoksia, epävarmuutta ja konflikteja sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin. Hyvään elämänhallitsemiseen liittyy jatkuva kyky kehittää käytäntöjä ja sisäisiä rutiineja, jotka auttavat hallitsemaan epävarmuutta muuttuvassa työelämässä. (Ruohotie 2000, 40- 42.)

Oppimisen taito on kykyä ammentaa tietoa arkipäivän kokemuksista ja kykyä pitää ammatillinen osaaminen ajan tasalla. Kykyyn organisoida ja hallita ajankäyttöä liittyvät myös taitoa hallita useita tehtäviä samanaikaisesti, sekä kykyä asettaa asiat tärkeysjärjestykseen. Persoonallisuuden piirteiden hallinta, taito motivoida itsensä optimaaliseen suoritukseen, toiminta stressitilanteessa, kyky työskennellä itsenäisesti, sekä kyky hyödyntää rakentavaa kritiikkiä ja palautetta ovat henkilökohtaisia vahvuuksia työelämässä. Ongelmanratkaisutaito sekä analyttisyys asioiden käsittelyssä koetaan myös positiivisena piirteenä. (Ruohotie 2000, 40 – 42.)

Kommunikointitaito on tehokasta toimintaa eri henkilöiden ja ryhmien kanssa niin, että henkilö pystyy keräämään, integroimaan ja jakaman tietoa eri muodoissa. Hyvillä vuorovaikutustaidoilla on helppo työskennellä toisten ihmisten kanssa ja ymmärtää heidän tarpeitaan. Kuuntelutaito on taitoa kuunnella keskittyneesti toisen puhetta ja reagoida tehokkaasti heidän ajatuksiinsa keskustelun aikana. Suullinen viestintätaito välittää verbaalista tietoa sekä yksilölle, että ryhmälle. Kirjallinen viestintätaito on kykyä välittää kirjallista informaatiota. (Ruohotie 2000, 40 – 42.)

Ihmisten ja tehtävien johtaminen merkitsee sitä, että tehtävät saadaan suoritettua suunnittelemalla, organisoimalla, koordinoimalla ja kontrolloimalla sekä ihmisiä että resursseja. Koordinoitavuuden ansiosta ihmiset saadaan työskentelemään yhteistyössä hyvällä ryhmähengellä. Päätöksentekotaito on kykyä tehdä päätöksiä arvioinnin pohjalta tiedotaen erilaiset kytkennot päätöksiin. Hyvällä johtamistaidolla ohjataan toisia ja delegoidaan työtehtäviä niin, että työntekijät motivoituvat tekemään parhaansa. Hyvä konfliktien hallinta on kykyä tunnistaa konfliktin lähteet, sekä taito löytää keinoja harmonia

palauttamiseksi. Hyvä suunnittelu- ja organisointitaito pitää sisällään kykyä määritellä tehtäviä, joita tavoitteisiin pääseminen edellyttää. (Ruohotie 2000, 40 – 42.)

Innovaatioiden ja muutosten vauhdittaminen vaatii kykyä hahmottaa asioita ja virittää aloitteellisuutta, sekä johtaa vanhojen käytäntöjen muuttamista. Hyvän hahmottamiskyvyn omaava henkilö pystyy yhdistämään relevanttia informaatiota eri lähteistä, integroimaan informaatiota yleistettävään muotoon ja soveltamaan informaatiota uusiin laajempiin konteksteihin. Luovuus, innovatiivisuus ja muutosherkkyys tarkoittaa työelämävaatimuksia tarkastellessa kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin, aloitekyvyn omaamista eri tilanteissa ja kykyä tuottaa uusia ratkaisuja ongelmiin. Riskinoton kyky tai halu on henkilön taitoa ottaa harkittuja työtä koskevia riskejä punnitsemalla erilaisia vaihtoehtoja tai toimintamalleja ja samalla tiedostaa mahdolliset negatiiviset seuraamukset. Visiointikyvyn omaava henkilö pystyy hahmottamaan organisaation tai yhtiön tulevaisuutta ja erilaisia innovatiivisia suuntaviivoja organisaation tulevaisuudesta. (Ruohotie 2000, 40- 42.)

2.2 Työelämän vaatimukset liikunta-aktivaattorin työssä Vierumäellä

Työskentely Suomen Urheiluopiston sekä Vierumäki Country Clubin liikunta-aktivaattorina vaativat useita erilaisia ominaisuuksia. Suomen Urheiluopistolla on myytävänä yli sata erilaista liikuntatuntia, sekä useita erilaisia liikuntakursseja ja teemalomia. Ohjaajan pitää hallita lukematon määrä eri liikuntalajien opetus- ja ohjausmetodeja, sääntöjä ja käytännön toimia. Ohjaajan pitää pystyä muuntautumaan aina erilaisten asiakasryhmien tarpeisiin, sekä muuttuviin olosuhteisiin vahvoilla vuorovaikutustaidoillaan. Ohjaajan pitää olla myös asiantuntija Urheiluopiston historiasta sekä nykyisistä rakenteista ja tulevaisuuden suunnitelmista koskevissa asioissa. Ohjaajan pitää olla erittäin yhteistyökykyinen ja joustava moni - ammatillisessa työympäristössään. Innovatiivisuus uusien tuotteiden kehittämisessä ja uusien ratkaisujen löytämisessä, sekä rohkeus uusien asioiden kokeilemiseen ovat ensiarvoisen tärkeitä ominaisuuksia. Vierumäellä työskentelevän liikunta-aktivaattorin pitää pystyä kehittämään omaa ammatillista osaamistaan jatkuvasti muuttuvassa liikunta- ja vapaa-ajan työkentässä.

Varaohjaajilta vaadittavat ominaisuudet korostuvat laadukkaan ohjaustilanteen luomiseen. Varaohjaajan tulee hallita ohjattavan tunnin rakenteet ja sisällöt ja hänen tulee osata soveltaa tunnin sisältöä juuri kyseiselle asiakasryhmälle sopivaksi. Varaohjaajan pitää tuntea opiston aluetta sekä välineistöä ohjaus- ja opastustehtäviä varten. Varaohjaajan pitää tietää opiston historiasta, toiminnoista sekä tulevaisuuden suunnitelmista ainakin pääpiirteet. Varaohjaajan pitää olla yhteistyökykyinen sekä muiden ohjaajien, että liikunta- ja myyntipalvelun kanssa. Varaohjaajan pitää olla vastuuntuntuinen ja edustaa ohjaustilanteessa itsensä lisäksi koko urheiluopiston henkilökuntaa.

2.3 Työhön perehdyttäminen ja perehdyttämisen merkitys

Työhön perehdyttämisellä tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joiden avulla uusi työntekijä oppii tuntemaan työpaikkansa, sen tavat, ihmiset ja työnsä sekä siihen liittyvät odotukset. Työnopastukseen liittyvät kaikki ne asiat jotka liittyvät itse työn tekemiseen. Perehdyttämisen tavoitteena on luoda uudelle työntekijälle perusta työn tekemiselle ja yhteistyölle työyhteisössä. Hyvin hoidettu perehdyttäminen kattaa työn taitovaatimusten ja tuotteen tai palvelun laatuvaatimusten lisäksi aina myös työntekijän turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat sekä omatoimisuuteen kannustamisen. (Työturvallisuuskeskus 2009.)

Perehdyttämistä ja työnopastusta tarvitaan työpaikan koosta tai toimialasta riippumatta. Työsuojelulainsäädännössä on useita työnantajaa velvoittavia määräyksiä työhön perehdyttämisen järjestämiseksi. Käytännössä lähin esimies vastaa perehdyttämisen ja opastuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja valvonnasta. Hän voi delegoida perehdyttämiseen ja opastukseen liittyviä tehtäviä koulutetulle työnopastajalle, mutta vastuu toiminnasta säilyy aina esimiehellä. (Työturvallisuuskeskus, 2009.)

Hyvä perehdyttäminen ja opastus edellyttävät suunnitelmallisuutta, dokumentointia, jatkuvuutta ja huolellista valmentautumista. Seuranta ja arviointi kuuluvat suunnitelmaan. Suunnittelu sisältää myös perehdyttäjien ja opastajien koulutuksen ja tarvittavan aineiston. Apuna voi käyttää yrityksen toimintaan liittyvää aineistoa ja esitteitä, alan työsuojeluoppaita ja muuta aiheeseen liittyvää aineistoa. (Työturvallisuuskeskus, 2009.)

Perehdyttäminen ja opastus ovat onnistuneet kun työntekijä on omaksunut opittavan asian kokonaisuutena ja tuntee asioiden väliset yhteydet lisäksi työntekijän tulee oppia työn ja työyhteisön toimintaan liittyvät yleisperiaatteet. Työntekijällä tulisi olla valmiudet soveltaa tietoa myös muuttuvissa tilanteissa sekä kykyä ottaa asioista itsenäisesti selvää. (Työturvallisuuskeskus 2009.)

Omatoimisuus ja osaaminen merkitsevät esimerkiksi sitä, että henkilö osaa tarvittaessa muuttaa toimintatapojaan ja kehittää uusia. Työelämän muutokset edellyttävät entistä enemmän kykyä ja halua itsenäiseen vastuuntuntoon ja aktiivisuuteen, sekä yhteistyöhän työyhteisön muiden jäsenten kanssa. Samanaikaisesti työpaikan toimintatapoja tulee kehittää siten, että vaikutusmahdollisuudet omaan työhön ja työn tekemiseen paranevat. (Työturvallisuuskeskus 2009.)

Ammattitaitoinen ja työhönsä sitoutunut henkilö työskentelee tavoitteellisesti. Hän haluaa kehittää itseään ja kantaa vastuuta oppimisestaan ja osaamisestaan kysymällä, kertamalla, tarkastamalla ja ottamalla selvää asioista. Tätä ajattelutapaa on hyvä korostaa alusta alkaen työhön perehdyttämisessä. (Työturvallisuuskeskus, 2009.)

3 Toimintaympäristön esittely

Tämän kehittämistyön toimintaympäristönä ovat Vierumäellä sijaitsevat Suomen Urheiluopisto sekä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liikunnan- ja vapaa- ajan yksikkö. Kehittämisen kohteena ovat Suomen Urheiluopiston liikunnan perustutkinnon opintokokonaisuus Liikunta- ja vapaa-ajanpalveluiden tuottaminen ja alan yritystoiminta, sekä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelman vapaavälinäinen opintokokonaisuus Liikunnanohjaajana urheiluopistolla. Näiden lisäksi toimintaympäristönä on Suomen Urheiluopiston liikunta- ja vapaa-aikapalveluita suunnitteleva ja toteuttava liikunnanohjausyksikkö.

3.1 Suomen Urheiluopisto vuonna 2010

Suomen Urheiluopisto on liikunta-alan koulutuksen, urheiluvalmennuksen ja terveysliikunnan asiantuntijaorganisaatio. Opiston perustehtävänä on toimia urheilun, hyvinvoinnin, liikunnan ja terveyden edistäjänä. Opiston arvojen mukaisesti toiminta perustuu vastuuntuntoisuuteen, asiakkaasta välittämiseen, osaamiseen, innovatiivisuuteen sekä läpinäkyvyyteen. (Suomen Urheiluopisto 2010,3.)

Vierumäen ehdoton vahvuus on sen ainutlaatuinen luonto. Vierumäellä noudatetaan ympäristöohjelmaa ja ravintolat ovat Joutsenmerkittyjä. Suomen Urheiluopisto on kansainvälisesti ensimmäisiä ympäristösertifioituja urheilukeskuksia. Ympäristöjohtaminen on koettu tärkeäksi osaksi koko yrityksen johtamista. Vierumäellä on käytössä yksityiskohtainen ympäristöjärjestelmä, joka auttaa yrityksen johtoa hallitsemaan toiminnan ympäristövaikutuksia. Suomen Urheiluopisto toimii opetus- ja kulttuuriministeriön alaisena valtakunnallisena valmennus – ja koulutuskeskuksena, jota ylläpitää Suomen Urheiluopiston Kannatusosakeyhtiö. (Suomen Urheiluopisto 2010,3.)

Suomen Urheiluopisto järjestää monialaista liikunta- alan koulutusta. Esimerkkeinä koulutusohjelmista ovat liikuntapaikkamestarin-, golfkenttämestarin-, johtamisen-, yritysjohtamisen-, liikuntapaikkojenhoitajan sekä hierojan erikoisammattitutkinto. Suomen Urheiluopisto toteuttaa myös liikunnan ammattitutkintoa, sekä urheilujournalismin ja urheilumarkkinoinnin erikoistumisopintoja. Liikunnanohjauksen perustutkintoa toteu-

tetaan sekä kokopäivä opiskeluna, että monimuoto-opiskeluna. Yhteistyö Haaga-Helia ammattikorkeakoulun kanssa on merkittävää. Vierumäellä sijaitsevassa yksikössä toteutetaan liikunnanohjaajakoulutusta sekä ylempää liikunnanohjauksen ammattikorkeakoulututkintoa. (Suomen Urheiluopisto 2010, 3.)

Vuoden 2010 keskeisenä toimenpiteenä oli jatkettu strategiaproessin vieminen käytäntöön. Seuraavassa selvitys siitä, miten toimintaa ohjaavat arvot näkyvät Suomen Urheiluopiston henkilöstön päivittäisessä toiminnassa.

ARVO

MITÄ TARKOITTAÄ KÄYTÄNNÖSSÄ

VASTUUNTUNTOISUUS	Otamme vastuun ja viemme asiat loppuun sovitusajassa	Vastuu sekä suurista yhteisistä asioista että yksityiskohdista huolehtiminen		
INNOVATIIVISUUS	Uudistumme ja kehitymme jatkuvasti	Osaamme ideoida ja tuoda markkinoille useita uusia palveluita joka vuosi		
YHTEISTYÖHAKUISUUS	Työskentelemme kaikki yhteisen vision ja yhteisten päämäärien saavuttamiseksi	Yhteistyö on toimintamme perusta		
OSAAMINEN	Vierumäki on huippuosaajien työyhteisö	Otamme vastuun osaamisemme kehittymisestä	Jaamme avoimesti ja aktiivisesti osaamistamme	
ASIAKKAASTA VÄLITTÄMINEN	Asiakas on toimintamme tärkein tekijä	Vierumäen asiakas on tyytyväinen ja tulee toistuvasti käyttämään palveluitamme		

Kuvio 2. Suomen Urheiluopiston toimintaa ohjaavat arvot. (Suomen Urheiluopisto 2010.)

Urheiluopiston omistuksessa on 320 hehtaaria maa-alaa, yhtiöiden palveluksessa työskentelee noin 350 henkilöä ja vuonna 2010 Suomen Urheiluopistolla kävi noin 300 000 asiakasta. Vuoden 2010 liikevaihto oli 15,9 M€ sisältäen yleisavustukset.

Suomen Urheiluopiston vuoden 2013 visio on seuraavanlainen: Vierumäki on ainutlaatuinen ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointipalveluiden, terveystiikunnan ja liikunnallisten vapaa- aikapalveluiden tuottaja, sekä monipuolinen liikunta-alan koulutuksen ja urheilun kehittäjä Euroopassa. Vierumäki tuottaa asiakaslähtöistä ja innovatiivisella osaamisella kannattavia sekä ainutlaatuisia liikuntaelämyksiä. (Suomen Urheiluopisto 2010, 3.)

3.3.1 Liikunnanohjauksen perustutkinto, liikuntaneuvoja

Liikunnanohjauksen perustutkinto on tarkoitettu kaikille liikunnasta kiinnostuneille, vähintään peruskoulun oppimäärän suorittaneille nuorille. Tutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa, sisältäen 20 opintoviikkoa työössäoppimista. Koulutus kestää kokopäiväopiskeluna pohjakoulutuksesta riippuen 2 – 3 vuotta. Koulutusohjelmaan voivat hakea sekä peruskoulu- että ylioppilaspohjaiset hakijat. Peruskoulupohjausten opiskelijoiden opinto- ohjelmaan sisältyvät 20 – 45 opintoviikkoa lukiota vastaavia opintoja, ja heidän on mahdollista kolmannen opiskeluvuoden aikana jatkaa lukio- opintojaan ja osallistua myös ylioppilastutkintoon. Liikunnanohjauksen perustutkinnon voi suorittaa useissa urheiluopistoissa ja Vierumäellä myös monimuoto-opiskeluna kilpaurheilun rinnalla. Tutkinto valmistaa ammattiin ja antaa myös yleisen hakukelpoisuuden yliopisto – ja korkeakouluopintoihin. (Vierumäki 2011.)

Liikunnanohjauksen perustutkinnon vuosiopiskelijamäärä oli Vierumäellä vuoden 2010 aikana 125 opiskelijaa. Syksyllä 2010 nuorten kokopäiväopiskelussa aloitti 30 opiskelijaa. Hakijoita oli ennätykselliset 540, joista ensisijaisia hakijoita oli 220. Hakijamäärä kasvoi edellisestä vuodesta noin 8 %. Ensisijaisista hakijoista noin 13,5 % sai itselleen opiskelupaikan. Tutkinnosta valmistui liikuntaneuvojaksi vuoden 2010 aikana 30 henkilöä, joista 24 kokopäiväopiskelusta ja kuusi urheilijoiden monimuotokoulutuksesta. (Suomen Urheiluopisto 2010.)

3.3.2 Liikunnanohjauksen perustutkinnon tavoitteet

Liikunnanohjauksen perustutkinnon, liikunnanohjauksen koulutusohjelman suorittanut liikuntaneuvoja osaa suunnitella ja ohjata liikuntaa, sekä antaa liikuntaneuvontaa eri-ikäisille ja eri tavoittein liikkuville ihmisille turvallisesti ja terveyttä edistävästi. Hän osaa ohjatussaan toimia asiakaslähtöisesti ja empaattisesti, sekä antaa henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Tutkinto antaa valmiudet toimia luontevasti asiakaspalvelutilanteissa ja soveltaa toimintaa yksilön tai ryhmän mukaisesti. Tutkinnon suorittanut tuntee ryhmädynamiikan periaatteet ja osaa hallita ryhmän toimintaa. (Opetushallitus 21/011/2010, 9-11.)

Liikunnanohjauksen perustutkinto antaa valmiudet toimia sujuvasti ja yhteistyökykyisesti erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Tutkinnon suorittanut noudattaa hyviä käytöstapoja sekä toimii kasvattajana ja esimerkkinä. Hän osaa luontevasti ilmaista itseään suullisesti, kirjallisesti ja liikunnan avulla. Tutkinnon suorittanut selviytyy yksinkertaisista ohjaustehtävistä toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä. (Opetushallitus 21/011/2010, 9 -11.)

Liikunnanohjauksen perustutkinnon suorittanut osaa suunnitella ja järjestää liikuntatilaisuuksia - ja tapahtumia. Hän osaa toimia sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä. Liikunnanohjauksen perustutkinto antaa valmiudet työskennellä erilaisissa työtehtävissä ja –ympäristöissä joustavasti. Vaihtelevat olosuhteet ja ohjaustilanteet edellyttävät luovuutta ja ongelmanratkaisutaitoa. Tutkinnon suorittanut osaa hankkia tietoa eri lähteistä ja arvioida hankkimansa tiedon oikeellisuutta ja luotettavuutta. Hänellä on valmiudet käyttää työssään tavanomaisia teknisiä ja tietoteknisiä järjestelmiä ja välineitä. Tutkinnon suorittanut hallitsee valmiudet tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittää itseään ammatillisesti. (Opetushallitus 21/011/2010, 9-11.)

Tutkinnon suorittanut edistää asiakkaan toiminta- ja työkykyä tavoitteellisen liikunnan avulla. Hän osaa pitää huolta myös omasta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toiminta- ja työkyvystään, ergonomisista työtavoistaan sekä liikunnallisista valmiuksistaan. Työssään tutkinnon suorittaneella omaa valmiudet soveltaa tietämystään fyysisen toimintakyvyn kehittämiseen, hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavista tekijöistä. Hän osaa

laatia asiakkaalle henkilökohtaisen liikuntaohjelman fyysistä toimintakykyä ja terveyttä edistävään liikuntaan. Tutkinnon suorittaneella on monipuoliset valmiudet ohjata eri liikuntalajeja. (Opetushallitus 21/011/2010, 9 -11.)

Liikunnanohjauksen perustutkinnon suorittanut tuntee liikunnan yhteiskunnallisen merkityksen. Hänellä on valmiudet työskennellä monikulttuurisessa ja kansainvälistyvässä ympäristössä, ja hän liikkuu luontoa kunnioittaen sekä edistää kestävän kehityksen periaatteita ympäristöä säästävillä menetelmillä ja työtavoilla. Tutkinnon suorittanut kunnioittaa urheilun etiikkaa ja puhtaan urheilun arvoja. Hän tuntee ammattinsa työturvallisuuteen ja vaaratilanteiden ennakointiin liittyviä ohjeita ja lainsäädäntöjä, sekä osaa ennakoida ja toimia vaaratilanteissa. Liikunnanohjauksen perustutkinto antaa valmiudet työskennellä monipuolisissa liikunta- alan tehtävissä julkisella sektorilla, yksityisissä yrityksissä sekä liikuntaseura – ja järjestösektorilla. (Opetushallitus 21/011/ 2010, 9-11.)

3.3.3 Liikunnanohjauksen perustutkinnon rakenne

Liikunnanohjauksen perustutkinnossa on yksi koulutusohjelma, liikunnanohjauksen koulutusohjelma. Tutkinnon kaikille pakolliset ammatilliset tutkinnonosat ovat liikunnanohjaus, liikuntaneuvonta ja liikuntatapahtumien järjestäminen. Valinnaisissa tutkinnonosissa tutkinnon suorittaja syventää pakollisten tutkinnonosien osaamisaluetta. Tutkinnon suorittaneella on työelämän edellyttämät perustaidot sekä valmiudet työllistää itsensä tai jatkaa opintoja perustutkinnon suorittamisen jälkeen. Kaikille valinnaiset alakohdaiset tutkinnon osat ovat terveysliikunnan ohjaus, lasten ja nuorten liikunnan ohjaus, soveltavan liikunnanohjaus, valmennus, luonto- ja elämysliikunnan ohjaus, seuratoiminta ja liikuntayrittäjäys. (Opetushallitus 21/011/2010, 10- 11.)

Lisäksi ammatillisen peruskoulutuksen tulee tukea opiskelijoiden kehitystä hyviksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi, sekä antaa opiskelijoille jatko- opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittymisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista. (Opetushallitus 21/011/2010,10-11.)

3.3.4 Liikuntaneuvojan työ ja työelämän osaamisvaatimukset

Liikunta-alan ammattilaiset tuottavat liikuntapalveluita eri-ikäisille sekä tavoitteeltaan ja odotuksiltaan erilaisille asiakkaille. Alan tavoitteena on edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia, elämänhallintaa, toiminta- ja työkykyä sekä yhteisöllisyyttä liikunnan keinoin elämänkaaren eri vaiheissa. Yhteiskunnalliset toimintaympäristön muutokset vaikuttavat liikunta- alan työhön ja ammatteihin. Kunta- alan hallinnolliset uudistukset, seura- ja järjestösektorin ammattimaistuminen sekä liikunta- alanyrittäjyyden kasvu vaikuttavat liikunta-alan ammattilaisen osaamistarpeisiin sekä työpaikkojen määrään. Väestön ikääntymisen sekä taloudellisen kehityksen muutoksien myötä työikäisten ja ikääntyvien toiminta- ja työkyvyn ylläpitämisen sekä elintapasairauksien ennaltaehkäisevien toimenpiteiden merkitys korostuu. Tavoitteena on myös lasten, nuorten ja perheiden ohjaaminen liikunnalliseen elämäntapaan. (Opetushallitus 21/011/2010, 150 – 158.)

Verkostomaiset toimintatavat, toimijoiden, organisaatioiden ja toimialojen välinen yhteistyö lisäävät monialaisen yhteistyön merkitystä liikunta-alan ja muiden alojen välillä. Työelämän jatkuvassa muutoksessa oman ammattitaidon ja osaamisen ylläpitämisen ja kehittämisen sekä joustavuuden ja luovuuden merkitys korostuvat. Liikunta-alalle työllistyminen edellyttää oma-aloitteellisuutta, aktiivista asennetta sekä kykyä markkinoida omaa osaamistaan. Ammatissa menestyäkseen työtehtävät on hoidettava laadukkaasti, vastuullisesti ja asiakaslähtöisesti työyhteisön tapoihin ja arvoihin sitoutuen.

Liikunta-alan ammatillisen osaamisessa painottuvat kasvatuksen, suunnittelun ja ohjaamisen valmiudet, terveyden ja turvallisuuden edistäminen, sekä kestävä kehityksen periaatteiden mukaan toimiminen. Lisäksi alan ammattilaisilta vaaditaan valmiuksia toimia muuttuvissa tilanteissa, asiakas- ja tilanelähtöistä toimintatapaa, sujuvia asiakaspalvelutaitoja sekä monipuolisia kommunikointi- ja vuorovaikutustaitoja. Kansainvälistymiskehitys tuo liikunta-alan toimintaan uusia piirteitä, uusia asiakkaita sekä kieli- ja kulttuuritaitovaatimuksia. (Opetushallitus 21/011/2010, 150 – 158.)

Liikunta- ja urheiluseuroissa sekä alan järjestöissä tarjoutuu tutkinnon suorittaneille erityisesti lasten- ja nuorten kasvatus- ja ohjaustehtäviä, iltapäivätoiminnan ohjausta ja valmennusta ja valmennustoiminnan organisointia sekä aikuisten ja ikääntyvien terveysliikunnan ohjaustehtäviä. Yrityksissä, liikelaitoksissa, kunnissa ja muissa liikuntapalvelu-

ja tuottavissa yhteisöissä on erilaisia liikunta-alan työtehtäviä. Liikunta-alan ammattilaisia työskentelee esimerkiksi markkinointi- ja myyntityössä ja matkailun ja vapaa-aikatoiminnan tehtävissä sekä kotimaassa että ulkomailla. Työskentely esimerkiksi kunto- ja liikuntakeskuksissa edellyttää kykyä seurata muuttuvia kehityssuuntia sekä valmiuksia täydentää ammattitaitoa työelämänvaatimusten mukaisesti. (Opetushallitus 21/011/2010, 150 – 158.)

Liikunnanohjauksen perustutkinnon suorittaneet työskentelevät yhä useammin ammatinharjoittajina tai yrittäjinä. Liikuntapalveluiden tuotteistaminen, hinnoittelu ja markkinointi edellyttävät ammatillisen osaamisen jatkuvaa kehittymistä. Liikunta-alan työtehtävät voivat olla projektiluonteisia ja niiden tavoitteet voivat määräytyä alueellisen tai valtakunnallisen projektin kautta. (Opetushallitus 21/011/ 2010, 150 – 158.)

3.3.5 Liikuntaneuvojen sijoittuminen työelämään

Pauliina Hyvösen tutkimuksessa Liikuntaneuvojen urapolut, kuvataan Kisakallion Urheiluopistosta vuosina 2005 ja 2006 valmistuneiden liikuntaneuvojen kokemuksia työelämästä. Tutkimuksessa etsittiin vastauksia esimerkiksi siihen, miten liikunnanohjauksen perustutkinto vastaa työelämän vaatimuksia. Tutkimuksen tuloksena syntyi kuvaus Kisakalliosta valmistuneiden 5 – 6 vuotta työelämässä olleiden liikuntaneuvojen työelämän kokemuksista. Liikuntaneuvojen urapoluilla oli nähtävissä nykyiselle työelämälle tyypillisiä piirteitä, kuten epätyypilliset työsuhteet, jatkuvaa muutosta, elinikäistä oppimista, yksilöllistymistä ja itsensä toteuttamista työn kautta, yrittäjänä toimimista ja työn ja vapaa-ajan hämärtymistä. Liikuntaneuvojen koulutus vastasi haastattelujen osalta hyvin työelämän vaatimuksia, koska haastateltavat olivat pääosin työllistyneet koulutustaan vastaaviin tehtäviin ja heillä oli riittävät taidot oman osaamisensa kehittämiseen. Liikuntaneuvojan työn kannalta tärkeitä taitoja ovat ohjaustaitojen lisäksi vuorovaikutustaidot ja uuteen oppimiseen liittyvät taidot. (Hyvönen 2011.)

Pauliina Hyvösen tutkimuksessa käy myös ilmi se, että liikuntaneuvojat siirtyvät opintojen jälkeen melko sujuvasti työelämään hyödyntäen opintojensa aikaista työkokemusta ja työn kautta saamiaan kontakteja. Etenkin työuran alussa liikuntaneuvojen työtehtävät painottuivat liikunnanohjaukseen. Urapolun edetessä liikunnanohjaustyön rinnalle

tai sen tilalle tuli lähes kaikille liikuntaneuvojille enenevässä määrin myös muita tehtäviä. Työt vastasivat pääosin heidän koulutustaan, tosin urapolun edetessä muuttuvat työtehtävät vaativat joidenkin liikuntaneuvojien osalta laajempaa osaamista ja lisäkoulutusta. (Hyvönen 2011.)

3.2 Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu kouluttaa liike- elämän ja palveluelinkeinojen asiantuntijoita, sekä tutkii ja kehittää näihin aloihin liittyvää osaamista ja toimintaa. Koulutusaloja ovat liiketalous, tietotekniikka, hotelli-, ravintola- ja matkailuala, johdon assistenttityö, toimittajakoulutus, liikunta- ala sekä ammatillinen opettajakoulutus.

Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa opiskelee 10 500 opiskelijaa 450: n opettajan johdolla.(Haaga-Helia 2011.)

Haaga-Helia ammattikorkeakoulun toiminnan lähtökohtana ovat yrityselämän tarpeet, joihin vastataan työelämälähtöisellä ja korkeakoulutasoisella koulutuksella. Opiskelijat saavat valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja työssä kehittymiseen. Haaga-Heliassa voi suorittaa ammattikorkeakoulutukintoja, ylempiä ammattikorkeakoulutukintoja, MBA-ohjelmia, erikoistumisopintoja sekä osallistua opettajankoulutukseen ja tutkimus- ja kehitystoimintaan. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu tarjoaa myös henkilöstökoulutusta yritykselle ja muille organisaatioille. (Haaga-Helia 2011.)

Kansainvälisenä korkeakouluna Haaga-Helialla on yli 180 yhteistyökorkeakoulua eri puolilla maailmaa. Opiskelijat saavat monipuoliset mahdollisuudet kansainvälistyä esimerkiksi opiskelijavaihdossa ja projekteissa. Englanninkielisissä koulutusohjelmissa on ulkomaalaisia opiskelijoita yli 90:tä maasta.(Haaga-Helia 2011.)

Haaga-Helian liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelma aloitti yhteistyönsä Suomen Urheiluopiston kanssa vuonna 1997. Yhteistyön seurauksena liikunnan- ja vapaa- ajan koulutusohjelman opetus siirtyi Vierumäelle.

3.2.1 Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma, liikunnanohjaaja amk

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelman liikunnanohjaajatutkinto koostuu 210:tä opintopisteestä. Hakukelpoisuudessa noudatetaan yleisiä ammattikorkeakoulusäädöksiä. Vuonna 2011 Haaga-Helia Vierumäen yksikköön haki nuorten koulutusohjelmaan 1791 henkilöä, joista 812 oli ensisijaisia hakijoita. Aloituspaikan sai 60 opiskelijaa. Aikuisten opiskelupaikkoja haki 144 henkilöä, joista 68 oli ensisijaisia hakijoita. Aloituspaikan sai 26 opiskelijaa. (Haaga-Helia 2011.)

Haaga-Helian liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelman liikunnanohjaajatutkinnossa korostuvat laaja-alainen liikuntaosaaminen ja ammatillinen erikoistuminen. Puolet tutkinnosta koostuu kaikille pakollisista yhteisistä ammattiopinnoista ja tätä perusosaamista täydennetään ja syvennetään valinnaisissa ammattiopinnoissa. Valinnaisia suuntaavia ammattiopintoja ovat liikunta- ja luontomatkailu, soveltava liikunta, terveysliikunta sekä valmennus. Suuntautumisopintojen jälkeen opiskelija syventää osaamistaan joko liikunta-alan johtamiseen, liikuntayrittäjyyteen, pedagogiikkaan tai viestintään ja mediaan.

Liikuntaosaaminen kulminoituu ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, jonka rakentamiseen tarvitaan viestintä – ja vuorovaikutustaitoja, opetus- ja ohjaustaitoja, liikuttamisosaamista, organisaatio- ja yhteiskuntaosaamista, asioiden kehittämistaitoja sekä ihmistuntemusosaamista. Tutkintoon on mahdollista sisällyttää kieliopintojen lisäksi vapaasti valittavia kieliopintoja ja työharjoittelua tai vaihto-opiskelua ulkomailla. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia kansainvälistymiseen myös erilaisilla urheiluopistoyhteistyötapauksilla. (Haaga-Helia 2011.)

3.2.2 Liikunnanohjaajatutkinnon opetussuunnitelman tavoitteet ja vaatimukset työelämlähtöiseen koulutukseen

Tutkinnon tavoitteena on, että opiskelijasta kasvaa taitava ja monipuolinen liikunta-alan osaaja, joka pystyy työskentelemään julkisen alan, kansalaisjärjestöjen tai yritysten tehtävissä ja kehittämään toimialaansa tulevaisuuden muuttuvissa toimintaympäristöissä. Laajan liikuntaosaamisen, ohjaus- ja vuorovaikutustaitojen, sekä tietojenkäsittelytaitojen ohella hänellä on hyvät valmiudet kansainväliseen ja monikulttuuriseen toimintaan. Hän tuntee yhteiskunnan toimintaperiaatteet sekä liikkeenjohdon ja yritystoiminnan

perusteet. Hän tuntee myös vastuunsa oman ammattitaitonsa jatkuvassa kehittämisestä. Hänellä on monipuoliset valmiudet toimia erilaisissa liikunta- ja vapaa-aika-alan ohjaus-, johto-, suunnittelu- ja asiantuntijatehtävissä tai itsenäisenä yrittäjänä ja ammatinharjoittajana. (Haaga-Helia 2011.)

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelman punaisena lankana on henkilökohtaisen kehittymisen ja kasvun tukeminen. Ammatillinen kasvu nähdään kognitiivisena, persoonallisena ja sosiaalisena oppimisprosessina. Kognitiivisen oppimisprosessin tuloksena opiskelijan käsitykset liikunnanohjaajan ammattitaidosta syvenevät, reflektiotaidot ja oppimaan oppimisen taidot kehittyvät. (Haaga-Helia 2011.)

Opintoja toteutetaan erilaisin menetelmin. Opinnoissa pyritään tarkoituksenmukaisiin ja vaihteleviin opetusmenetelmiin. Liikunnanohjaajan on tärkeää saada kokonaiskuva opetusmenetelmistä ja kokemuksia erilaisten menetelmien käytöstä. (Haaga – Helia 2011.) Toisen vuoden valinnaiset liikuntaopinnot tarjoavat opiskelijalle mielenkiintoisan ja oman urapolkunsa mukaisia valinnan mahdollisuuksia. Valinnaisten kurssien tavoitteet ja sisällöt räätälöidään vastaamaan työelämän osaamistarpeita. Kuvaavaa on aito yhteistyö eli yhdessä kehittäen työelämän kanssa. (Haaga-Helia 2011.)

Ammattikorkeakoulujen valintaoppaassa vuodelta 2010 kerrotaan Liikunnanohjaaja (AMK) tutkinnon suorittaneiden mahdollisuudesta työskennellä kuntien, liikuntajärjestöjen ja -seurojen tai yksityisten liikunta- ja matkailuyritysten palveluksessa. Yleisimpiä työtehtävinä ovat ohjaajana, kouluttajana ja valmentajana toimiminen. Myös projekti-, hallinto- ja asiantuntija- sekä johtotehtävät ovat mahdollisia.

3.2.3 Liikunnanohjaajien sijoittuminen työelämään

Leena Lappalaisen tutkimuksessa Kajaanin ammattikorkeakoululle on tutkittu liikunnanohjaajien (amk) työllistymistä vuosina 2002 – 2008, sekä liikunnanohjaajien kokemuksia ammattikorkeakoulutuksesta sekä työelämän vaatimuksista. Kysely tehtiin liikunnanohjaajille, jotka olivat valmistuneet vuosina 2002 – 2008 Haaga-Helian ja Rovaniemen ammattikorkeakouluista. Kyselyllä kartoitettiin liikunnanohjaajien sijoittumista työelämään 2 – 3 vuoden kuluttua valmistumisesta sekä työtehtävän laatua. Heiltä ky-

syttiin myös koulutuksen sisällön ja työelämän tarpeiden vastaavuutta, sekä tulevaisuuden haasteista liikunnanohjaajien työssä. Koska vastaajat eivät kata määrällisesti koko oppilaitoksittain valmistuneiden kenttää, saatuja tietoja tulee tarkastella hieman kriittisesti. (Lappalainen 2009.)

Selvityksen perusteella koulutuksesta saadut tiedot ja taidot riittivät työelämän tehtäviin pääasiassa hyvin. Tyytyväisiä oltiin yleisiin työelämän valmiuksiin sekä liikunta- ja ohjausosaamiseen. Puutteita koettiin yhteiskunta-, johtamis- ja yrittäjyysosaamisessa, sekä asiantuntijuuteen liittyvissä projektitöissä. Vastanneet ehdottivat kehittämiskehdotuksia kysyttäessä esimerkiksi opiskelujen siirtämistä lähemmäksi käytäntöä, teorian tiedon siirtämistä käytäntöön sekä koulutuksen sisältöjen liittämistä lähemmäksi työnantajia. (Lappalainen 2009.)

4 Teoriataustaa opintokokonaisuuden kehittämisen tueksi

Oppimiskäsitykset ja teorat ovat olleet aina yhteydessä vallitsevaan ihmiskuvaan ja käsitykseen tiedon luonteesta, jonka lähteenä ovat ihmisen ajattelu, järki ja ymmärrys.

(Mykrä & Hätönen 2000, 7.)

Opetusta ja opetuksen kehitystä ohjaavat erilaiset käsitykset oppimisesta. Oppimiskäsityksillä on suuri merkitys käytännön opetustyöhön ja ne heijastuvat myös oppilaan ja opettajan rooleihin. (Lipponen 2008,7.)

4.1 Oppiminen

Oppimisella ymmärretään yleisesti kykyä tehdä asioita uudella tavalla ja soveltaa tietojaan ja taitojaan käytännön tilanteissa. Myös motivaatiosta ja opettajan merkityksestä, sekä omista oppimiskokemuksista puhutaan usein oppimisen yhteydessä. (Mykrä & Hätönen 2000,7.)

Oppiminen on yksilössä tapahtuva muutos. Oppiminen tapahtuu vasta sitten, kun annamme kokemallemme merkityksen. (Ruohotie 2000,3).

Marjaliisa Rauste - von Wright ja Johan von - Wright toteavat kirjassaan Oppiminen ja koulutus oppimisesta seuraavaa. Ihmisen kognitiiviset toiminnot kuten havaitseminen, muistaminen ja ajatteleminen nivoutuvat toisiinsa saumattomasti. Ihmiselle ominainen informaation prosessointi on jatkuva, kokonaisvaltainen prosessi. Se voi aiheuttaa muutoksia tiedoissamme, käytöksessämme, taidoissamme ja tunteissamme. Kun tämä muutos kestää kauemmin kuin hetken, kutsumme sitä oppimiseksi. (Rauste - von Wright & von Wright 2000,19.)

Hakkarainen, Lonka ja Lipponen (2005, 18- 24) ovat käsitelleet ihmisen älykästä toimintaa kolmesta näkökulmasta, kolmen oppimisen vertauskuvan avulla. Tiedonhankintavertauskuva tarkastelee oppimista prosessina, jossa tieto siirtyy yksittäiseen toimijaan. Oppimista tarkastellaan oppijan sisäisen tiedonkäsittelyn näkökulmasta. Osallistumisvertauskuva tarkastelee oppimista prosessina, jossa huomio suuntautuu olemassa ole-

viin kulttuurikäytäntöihin. Oppiminen nähdään ihmisten välisenä vuoropuheluna eli dialogina. Tiedonluomisen vertauskuva tarkastelee oppimista prosessina, jossa kohteena on tiedon tarkoituksellinen luominen ja vastaavien sosiaalisten käytäntöjen kehittäminen pidemmälle. Ihmisten välillä on aina jokin kolmas ulottuvuus (malli, väline tai käsite), jonka välityksellä he kommunikoivat ja luovat tietoa. (Jääskeläinen, Lauria, Luukkanen, Mutka & Remes 2007, 77.)

Kun puhutaan oppimisesta, sitä pidetään arkipuheessa yleensä itsestään selvänä käsitteenä. Itse asiassa käsitykset oppimisesta vaihtelevat hyvinkin paljon. Tutkimuksissa ihmisiltä on kysytty, mitä oppiminen heidän mielestään tarkoittaa. Vastauksiksi saatiin seuraavanlaisia näkemyksiä: Oppiminen on tietojen lisääntymistä. Oppiminen on sitä, että muistaa asiat ja pystyy toistamaan ne tarvittaessa. Oppiminen on sitä, että pystyy soveltamaan tietoja. Oppiminen on asioiden ymmärtämistä. Oppiminen on ajattelun muuttumista, sitä että näkee jonkin asian uudella tavalla. Oppiminen on sitä, että muuttuu itse ihmisenä. Oppiminen voidaan siis nähdä sekä toistavana toimintona tai jonkinlaisena kehittymisenä tai muuttumisena oppijan ajattelussa tai toiminnassa. (Kupias 2007,98.)

4.2 Käsityksiä opetuksesta

Erkki Lahdes (1997) määritteli opetuksen seuraavasti: ” Opetus on kasvatustavoitteista johdettavaa tarkoituksellista ja suunniteltua opettajan ja oppilaan välistä sosiaalista, vuorovaikutuksellista toimintaa, jonka tarkoituksena on luoda oppilaalle edellytykset, oppimisen avulla, tavoitteiden saavuttamiseen”. (Atjonen & Uusikylä 2005,19.)

Myös Yrjö Engeström (1990) on huomannut, että ” oppiminen ja opetus ovat eri asioita”. Oppiminen on oppilaan toimintaa, ja opetus on ensisijaisesti opettajan vastuulla. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei opettajakin voisi oppia oppilailtaan ja oppilaat opettaa toisiaan ja opettajaansa. Engeström arvioi kuitenkin, että orientoitunut, tietoinen ja syvällinen oppiminen ilman opetusta ja määrätietoista itseopiskelua on harvinaista. (Atjonen & Uusikylä 2005, 20.)

Opetukseen sisältyy siis sekä opettamista että oppimista. On huomattava, että opettaminen on opettajan toimintaa, mutta opetus kattaa myös oppimisen. Matti Koskinen (1977) didaktisen prosessianalyysin tutkimusryhmä sovelsi mallia, jossa opetukseen kuului kolme vaihetta. Ensimmäinen, preinteraktiivinen vaihe on opetuksen ennakosuunnittelua. Tavallisesti opettaja suunnittelee opetusta etukäteen, mutta myös oppilaat voivat pohtia opetusta ennalta: esimerkiksi tutustua sisältöihin tai kerätä materiaaleja. Interaktiivinen vaihe aloitetaan opetuksen alussa yhteissuunnittelulla. Opettaja ja oppilaat sopivat yhdessä tulevan opetusjakson tavoitteet, opiskeltavien kokonaisuuksien aikatauluista, oppimateriaaleista, työtavoista ja arviointitavoista. Sitten suunnitelma toteutetaan ja lopuksi arvioidaan yhdessä. Postinteraktiivisessa vaiheessa opettaja ja oppilaat pohtivat erikseen, miten opetusta voitaisiin parantaa edellisen jakson kokemusten perusteella. Päävastuu on opettajalla. (Jääskeläinen ym. 2007,19.)

Vuorovaikutus on opetuksen olennainen piirre. Yleensä opettajan aktiivista toimintaa sanotaan vuorovaikutustilanteissa opettamiseksi ja oppilaiden toimintaa oppimiseksi. Pedagogista vuorovaikutusta säätelee aina oppilaitoksissa opetussuunnitelma. (Atjonen & Uusikylä 2005,19.)

Opetussuunnitelman avulla yhteiskunta pyrkii määrittämään koulutuksen tavoitteet ja takaamaan koulutukselle asettamiensa tavoitteiden perille menon. Opetussuunnitelma on ollut perinteisesti opetusopillisen perinteen avainkäsite ja kasvatustieteellisen tutkimuksen peruspilari. Sen määritelmät ovat kuitenkin olleet erittäin vaihtelevia ja kulloinkin vallitsevasta koulutusjärjestelmästä ja yleisistä kasvatustavoitteista riippuvaisia. (Rauste - von Wright & von Wright 2000, 145 – 147.)

Pedagogisesti hyvin suunniteltu opetus luo pohjaa pedagogisesti mielekkääseen ja laadukkaaseen oppimiseen. Opettajan tehtävä onkin pohtia, miten erilaiset opiskelijat oppivat ja miten oppimista voidaan ohjata. Olennaista on valmius toteuttaa suunnitelmia opetustilanteessa ja kohdata jokainen opiskelija yksilönä. (Jääskeläinen ym. 2007,57).

Nevgi ja Lindholm- Yläne (2003,82) tekevät erottelun termien oppimisenäkemyks ja oppimiskäsitys välillä. Oppimisenäkemyksellä viitataan tieteelliseen teoriaan, jolla selitetään oppimista. Oppimiskäsityksellä taas viitataan opettajan omaan näkemykseen siitä,

mitä oppiminen on. Rajanveto ei ole kuitenkaan selkeä. Monia oppimiseen liittyviä teorioita on vaikea perustella empiirisesti tai niiden puhdas soveltaminen käytännön opetustilanteeseen on mahdotonta. (Kotila 2003,13.)

4.3 Opetusmenetelmät

Opetusmenetelmät ovat olennainen osa koulutuksen ja opetuksen suunnittelua. Mikään opetusmenetelmä ei ole itsessään hyvä tai huono. Opetusmenetelmien valinnassa tulee ottaa huomioon opetuksen tavoitteet eli millaiseen oppimiseen pyritään, osallistujat, aihe, ympäristö jossa opiskellaan ja opettajan persoonaan liittyvät tekijät ja myös se, mitkä menetelmät opettaja kokee sopivaksi itselleen. Opetusmenetelmien tarkoituksenmukaisuuteen vaikuttaa myös se, miten niitä sovelletaan ja millaisia painotuksia ne saavat opettajan otteessa. Osallistujia arvostava ja huomioiva opettaja saa luotua hyvän, aktivoivan ja vuorovaikutteisen hengen opetustilanteeseen. (Mykrä & Hätönen 2008,9.)

Jack Snowmanin ja Robert Biehlerin (2000) mukaan behavioristinen, kognitiivinen, konstruktiiivinen, humanistinen ja sosiaalinen tapa opettaa kuvaavat karkeasti opetuksen olennaisia piirteitä. Jokaisella niissä on etunsa ja rajoituksensa. (Atjonen & Uusikylä 2005, 114.)

4.3.1 Behavioristinen oppimiskäsitys

Behavioristisessa, suorassa opetuksessa opettaja esittää oppilaalle tietoja, joita oppilas omaksuu sellaisenaan, samoin kuin oppikirjan tiedot. Tarkoituksena on opettaa selkeästi, pieninä annoksina harjoittelemalla ja antamalla oppilaalle palautetta. Vähitellen edetään synteeseihin, joissa tiedon osat yhdistetään laajempiin kokonaisuuksiin. (Atjonen & Uusikylä 2005,114.)

Behavioristinen käyttäytymistä säätelevä opettamisen malli pyrkii positiivisen vahvistamisen avulla ohjaamaan oppilaan käyttäytymistä tavoitteiden määrittelemään suoritukseen. (Kari 1994,179).

Behavioristisen oppimiskäsityksen huonoina puolina voidaan pitää oppijan passiivinen rooli tiedon vastaanottajana sekä sitä, että kaikki toiminta on liian ohjelmoitua ja hallittua opettajan näkökulmasta. Hyvänä puolena voidaan pitää helppoa arviointia oppimistuloksista sekä nopeaa tapaa oppia.

4.3.2 Kognitiivinen opetus

Kognitiivisessa opetuksessa opettaja auttaa oppilaita prosessoimaan oppiaineksen mielekkäiksi kokonaisuuksiksi, ja oppilaat hyväksyvät heille välitetyn tiedon oikeana ja hyödyllisenä. Pääpaino on käsitteiden välisten suhteiden ymmärtämisessä ja opitun yhdistämisessä jo omaksuttuun tietovarastoon. (Atjonen & Uusikylä 2005,114.)

Kognitiivinen opetusmenetelmä luo perustan oppilaan aktiivista toimintaa ja luovuutta korostavalle opettamisen mallille. (Kari 1994,180).

Opetusta edistävinä asioina kognitiivisessa opetuksessa voidaan pitää sitä, että oppija on tavoitteellinen ja aktiivinen informaation käsittelijä. Oppiminen on havaitsemista ja tulkitsemista. Huonoina seikkoina sitä vastoin sitä, että sekä muistin merkitys että rationaalisuus korostuvat.

4.3.3 Konstruktiivinen opetus

Konstruktiivisessa opetuksessa opettaja auttaa oppilaita rakentamaan mielekkäitä ja joustavia tietorakenteita ja ohjaa heitä ymmärtävään ajatteluun: luokittelemaan, arvioimaan ja tekemään analyysejä ja synteesejä. Opiskelutehtävät pyritään yhdistämään realistisiin elämäntilanteisiin, ja opetukseen sisällytetään epävarmuutta, epäilyä ja tiedonhalu kasvattavia aineksia. Oppilaita ohjataan monipuoliseen ilmiöiden tutkimiseen. (Atjonen & Uusikylä 2005,114.)

Konstruktivistinen oppimismalli korostaa erityisesti sitä, että oppilas muokkaa tietoa aktiivisesti ja omaehtoisesti. (Kari 1994,180.)

Konstruktiivisessa opetuksessa oma opetusmaailma tuottaa erilaiset lähtökohdat oppimiselle. Opettajan rooli on luoda oppimisympäristöjä, jolloin oppija pääsee itse valikoimaan oppimistaan. Oppimismenetelmissä konstruktiivinen opettaja toimii ohjaajana, tukijana omatoimisuuteen oppimisessa ja tiedon siirtäjänä. Oppijan sisäinen motivaatio

on keskeisessä asemassa. Opiskelu perustuu vuorovaikutukseen ja arviointiin reagoimaan jatkuvasti. Hyvinä asioina konstruktivisessa opetuksessa voidaan pitää hyvään yhteistyöhön kannustavaa otetta, sekä yleistä korkeaa motivaatiotilaa. Joskus opetuksessa voi käydä niin, että erityistieto jää saavuttamatta.

4.3.4 Humanistinen ja sosiaalinen opetus

Humanistisessa opetuksessa opettaja luo opetustilanteeseen ilmapiirin, jossa oppilaiden tarpeet otetaan huomioon. Oppilaita autetaan hyväksymään itsensä, luomaan myönteistä minäkuvaa ja ymmärtämään omia opiskeluasenteitaan. Tavoitteena on oppilaiden sisäisen oppimishalun herättäminen. Jokainen oppilas saa tuntea, että hän on arvokas persoona. (Atjonen & Uusikylä 2005, 115.)

Humanistinen opetuskäsitys on vastakohta behavioristiselle käsitykselle. Opetussuunnitelma pohjautuu aktiiviseen tietokäsitykseen, tieto muuttuu ja kehittyy jatkuvasti jolloin opiskelija muodostaa omia tulkintojaan ja käsityksiään. Opiskelu on itsenäistä ja arviointi on vapaata. Humanistisessa opetuksessa hyvinä asioina voidaan pitää vapautta ja oppijan vastuuta sekä uskoa ihmisen kehityskelpoisuudesta, huonoina asioina taas itsekkeisyyttä sekä sosiaalisuuden puuttumista.

Sosiaalisessa opetuksessa opettaja jakaa oppilaat heterogeenisiin pienryhmiin ja ohjaa ryhmiä työskentelemään yhteisten tavoitteiden suunnassa. Jokaisen on annettava oma panoksensa ryhmän tavoitteiden puolesta. (Atjonen & Uusikylä 2005, 114- 115.)

4.4 Transfer ja oppimaan oppiminen

Tietojen ja taitojen opettelemiseen liittyy yleensä odotus, että niitä pystytään käyttämään laajemminkin kuin vain siinä yhteydessä, jossa ne on opittu. Kysymys on transferin eli siirtovaikutuksen merkityksestä oppimiseen. (Rauste von - Wright, von – Wright & Soini 2003,124).

Transferin eli siirtovaikutuksen mahdollistamiseksi oppijan olisi opittava arvioimaan olemassa olevia käsityksiä opittavasta asiasta. Tähän liittyy paitsi omien tietojen ja taitojen arviointi myös omien asenteiden, mielipiteiden ja arvoitusten kriittinen tarkastelu. Tärkeää on myös se, että oppija löytää tai hänet ohjataan löytämään kulloinkin opittavana olevan kokonaisuuden ydinilmiöt. (Rauste von – Wright ym. 2003, 134 – 135.)

Koulutuksen kannalta on yhä tärkeämmäksi käynyt niin maailman nopea muuttuminen kuin tieteellisen tiedon nopea lisääntyminen ja kyseenalaistaminen. Muutoksen nopeus asettaa yksilöiden maailmankuvan joustavuuden kovalle koetukselle. Vaarana on kuvien hajoaminen eli se, että opitaan erillisiä tiedon sarakkeita, joilla on käyttöä ainoastaan tenttikysymysten vastauksina. Uuden tiedon mielekäs käyttö vaatii, että se integroidaan riittävän laajaan kontekstiin ja ymmärretään eikä vaan opita ulkoa. Tarkoituksenmukainen oppiminen on taito sinänsä: olisi opittava oppimaan. Tavoitteena on tällöin sellaisten toimintamallien omaksuminen, jotka edesauttavat selviytymistä uusissa tilanteissa ja antavat valmiuden kohdata uusia haasteita ja lähestyä ongelmia yhä uusista suunnista. (Rauste von – Wright ym. 2003, 133 - 134.)

4.5 Laaja-alainen ammatillinen opettajuus

Ammatillista opettajuutta pidetään erilaisena kuin esimerkiksi yleissivistävän koulutuksen opettajuutta. Yhtenä merkittävänä erona nähdään se, että ammatillisella opettajalla on opettajan pätevyyden lisäksi myös koulutuksen ja työkokemuksen kautta hankittua oman ammattialansa osaamista. Toisena merkittävänä asiana pidetään ammatillisen opettajan erilaisia työtehtäviä, jotka osaltaan vaikuttavat heidän osaamisvaatimuksiinsa. (Jääskeläinen ym. 2007,51.)

Opettajan on hallittava oma substanssialueensa, jotta hän pystyisi nostamaan esille oppimisen ja opiskelijan tulevan osaamisen kannalta keskeisimmät ydinalueet. Pelkkä tiedon tai ammattitaidon hallinta ei kuitenkaan riitä, vaan opettajan tulee osata yhdistää teoriaa ja käytäntöä, sekä hallita aihealueen opetus. (Jääskeläinen ym. 2007,55.)

Opettajan työnkuvan laaja-alaisuudessa pedagogisen osaamisen vaatimukset ovat lisääntyneet. Pedagogisen osaamisen perustana ovat edelleen oppimisen lainalaisuuksien tun-

teminen sekä vuorovaikutustaidot. Opetuksen suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin taitojen ohella opettajalta vaaditaan ohjauksen ja oppimisen tukemisen taitoja, sekä oppijakeskeisen näkökulman soveltamista. Opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden huomiointi ja erilaisten opiskelijoiden kohtaaminen asettavat omat haasteensa opettajan pedagogiselle osaamiselle. (Jääskeläinen ym. 2007,52.)

Opettajuuden kehittämisessä tärkeitä eivät ole vain pedagogiset taidot, vaan myös oman opettajaidentiteetin tiedostaminen ja opettajan työn hahmottaminen. Opettajuuden keskeisimmäksi tekijäksi asetetaan usein opettajan oma persoona ja siitä lähtevät ominaisuudet ja toimintatavat. Opettajan on tiedostettava oman toimintansa perusteita ja tältä pohjalta kyettävä kehittämään omaa työtään ja omaa persoonallista opettajuuttaan. Opettajuuden perustana ovat myös arvot, niiden tunnistaminen ja niiden mukaan toimiminen. Ammatillinen kehittyminen opettajana edellyttää myös metakognitiivisia taitoja. Metakognitio on tietoisuutta omista tai muiden ihmisten kognitiivisista toiminnoista, ajattelusta, oppimisesta tai tietämisestä. Pedagogisen ajattelun ja opetuksen analysointitaidot, sekä omien vahvuuksien ja kehittymistarpeiden tunnistaminen antavat välttämättömiä välineitä opettajana kehitymiselle. (Jääskeläinen ym. 2007,52.)

Ammatillinen opettaja toimii omassa työyhteisössään erilaisissa tiimeissä ja verkostoissa. Opettajan työssä korostuukin yhä enemmän yhteistoiminta työyhteisön kaikkien osapuolten kanssa. Opettajalta vaaditaan vankkaa työelämän tuntemusta. Myös työelämän ja ammattitaitovaatimusten tulevien kehittämissuuntien tuntemus on olennainen osa opettajan osaamista. Opettajan työnkuvaan kuuluu entistä enemmän yhteistyötä työelämän kanssa. Opettaja toimii tärkeänä linkkinä opiskelijan, oppilaitosten ja työelämän välillä. Lisäksi opettajalta vaaditaan kykyä suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää työelämälähtöistä koulutusta yhteistyössä työelämän edustajan kanssa. (Jääskeläinen ym. 2007,54.)

Kollektiivinen asiantuntijuus (Parviainen 2006) on viime vuosina esille nostettu käsite, joka korostaa ihmisten keskinäisen tiedon luomisen merkitystä. Yksilön osaaminen ei enää riitäkään, vaan erilaiset työnteon organisoimisen tavat, jotka mahdollistavat yhdessä ja yhteistyössä tekemisen, tehostavat kollektiivisen tiedon luomisen merkitystä. Ajatuksena on, että yhdessä pystytään tuottamaan ja luomaan uutta, innovoimaan ja näin

tehostamaan tuottavuutta. Opettajan ja työelämän yhteistyössä on kyse kollektiivisen asiantuntijuuden syntymisestä. Se vaatii yhteishankkeen toimijoilta kykyä toimia yhteistyössä, neuvotella, muodostaa ja hyödyntää verkostoja ja luoda tiloja, joissa innovaatiot ja uudenlainen tiedon luominen on mahdollista. (Töytäri-Nyrhinen 2008, 110 - 111.)

4.6 Oppimistehtävät

Oppimistehtävien avulla suuntaudutaan opittavaan asiaan tai sovelletaan opittua käytäntöön. Parhaimmillaan ne ovat teorian ja käytännön kohtaamista. Oppimistehtävien avulla on mahdollista arvioida, mitä jo osataan. Ne auttavat myös havaitsemaan tiedon aukkoja. Tätä kautta esille tulevat ristiriidat voivat olla motivoivia ja lisää oppimiseen innostavia – ne herättävät tunteen, että tästä täytyy tietää lisää. Oppimistehtävän on oltava opetuksen tavoitetta tukeva ja sen on oltava osallistujille mielekästä tehdä, ja heidän on havaittava tehtävän hyöty omaan opiskeluunsa tai työhönsä. Oppimistehtävän on nivellyttävä osaksi opetuksen kokonaisuutta ja se ei saa olla irrallinen osa, jonka tekemistä on vaikea perustella. Oppimistehtävä ja siihen liittyvä ohjeistus on hyvä antaa kirjallisessa muodossa. Ohjeissa tulee ilmetä työn tavoite eli mitä tehtävän avulla on tarkoitus oppia, tehtävänanto eli mitä on tarkoitus tehdä tai pohtia, milloin tehtävä pitää palauttaa ja miten raportointi tapahtuu. (Mykrä & Hätönen 2008, 15- 16.)

Oppimispäiväkirja koostuu oman oppimisen merkittävistä kokemuksista ja elämyksistä. Se on väline opiskelijan reflektiivisen ajattelun ja itsearviointitaitojen kehittymiseen. Reflektio on prosessi, jossa opiskelija tarkastelee ja käsittelee uusia kokemuksiaan voidakseen muodostaa uutta tietoa tai uusia näkökulmia aikaisempiin tietoihinsa. Reflektointi on oman toiminnan tarkkailua ja pohdiskelua toiminnan kautta syntyneestä kokemuksesta. Reflektiivistä toimintaa voidaan tarkastella vuorovaikutuksellisenä toimintana, jonka kohteet voivat olla esineympäristössä (esimerkiksi työpaikka), toisessa ihmisessä tai omassa itsessä. Kun tarkastellaan reflektiota itsearvioinnin kehittämisen näkökulmasta, painottuu reflektion kohteena erityisesti oman itsensä ja oman toiminnan arviointi. (Räkköläinen & Uusitalo 2001, 151- 157.)

Kypsään reflektiivisyyteen kuuluu taito nähdä tilanne useista näkökulmista ja kyky etsiä vaihtoehtoisia selityksiä tapahtuneille asioille. Omat arvioinnit, päätökset ja näkökulmat

on pystyttävä perustelemaan.(Mezirow1991). Reflektio edellyttää pysähtymistä, asioiden punnitsemista, arvioimista, vertailua sekä omien vaikuttimien ja toimintaa ohjaavien näkemysten ja ajatusten tutkimista. (Kupias 2007,104.)

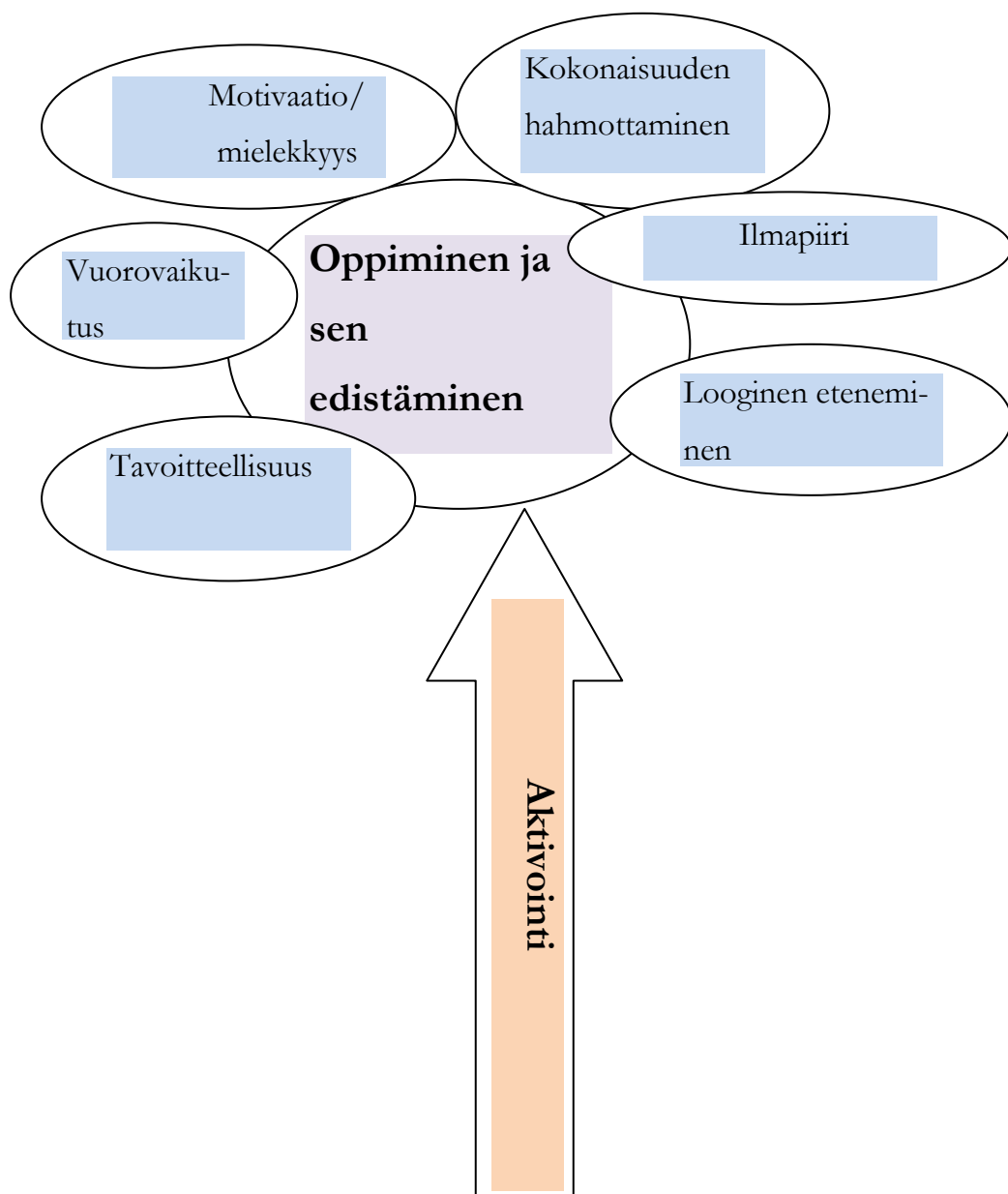
Oppimispäiväkirjalla on nähty olevan useita positiivisia vaikutuksia. Se antaa tietoa omasta tavasta työskennellä ja ratkaista asioita. Se toimii myös muistin tukena. Oppimispäiväkirjan avulla oppii tarkkailemaan käytännön työtilanteita ja toimintaa niissä. Sen avulla löytää ja oppii tiedostamaan ammatillisen osaamisen tarpeita ja kehitysmahdollisuuksia. (Räkköläinen & Uusitalo 2001, 151- 157.)

Itseään voi oppia arvioimaan vain omia toimintatapojaan kriittisesti tarkkailemalla. Oppimispäiväkirjan merkitys on siinä, että opiskelija joutuu kirjoittamaan kokemuksista, ajatuksista ja tunteista itselleen. Tämä vaatii kirjoittajalta uskallusta kohdata joskus vaikeitakin asioita itsessään. Itsearvioinnin avulla opiskelija pyrkii suuntaamaan omaa oppimistaan ja kasvuaan. Reflektiivisen ajattelun avulla opiskelijat lisäävät omaa itsetuntemustaan ja pyrkivät ymmärtämään oppimisen ja kasvamisen prosessin. (Räkköläinen & Uusitalo 2001, 151- 157.)

Oppimispäiväkirjoja seuraamalla kouluttaja tai opettaja saa palautetta myös omasta toiminnastaan. Hän voi seurata, miten oppijat ovat kokeneet opetuksen, mitä he ovat oppineet, mitä pitävät tärkeänä, miten pystyvät soveltamaan oppimansa eteenpäin ja mitä olisivat jääneet kaipaamaan. (Kupias 2007,88.)

4.7 Oppimista edistäviä tekijöitä

Mykrä ja Hätönen ovat teoksessaan *Opas opetusmenetelmiin* (2008) kuvanneet oppimisen edistäviä tekijöitä seuraavanlaisella kuviolla.

Kuvio 3.

Oppimista edistäviä tekijöitä

(Mykrä & Hätönen 2008, 26.)

Ihminen pyrkii muodostamaan itselleen mielekkäitä kokonaisuuksia ympäröivästä maailmasta. Tämä on keskeinen asia myös oppimisessa. Osallistujalle mielekäs kokonaisu-hahmotus on runko, johon on helppo liittää opittavia yksityiskohtia. Kokonaisuuden kautta yksityiskohdistakin tulee ymmärrettäviä. Uutta tietoa on helpompi omaksua silloin kun se voidaan kytkeä aiempaan tietoon. Tieto tulee näin merkitykselliseksi oppijalle. (Mykrä & Hätönen 2008,19.)

Mielekkäät tavoitteet edistävät oppimista, sillä jos opiskelija kokee käsiteltävät asiat oman elämänsä kannalta mielekkäiksi, oppiminen on kiinnostavampaa ja helpompaa. On myös hyvä, jos opetuksessa pystytään tuomaan esiin opiskelijoiden omakohtaisia kokemuksia, tällöin mielekkyys lisääntyy ja teoria ja käytäntö kohtaavat. (Mykrä & Hätönen 2008, 27.)

Oppimisilmapiirin merkitys on ratkaisevan tärkeä oppimiselle. Rennossa ja avoimessa ilmapiirissä oppiminen on helpompaa kuin jännittyneessä, pelokkaassa tai välinpitämättömässä ilmapiirissä. Oppimisilmapiirin tulisi olla niin turvallinen, että osallistujat uskalta-
vat esittää erilaisia kysymyksiä. Oppimisilmapiirin muodostumisessa opettajan ja kou-
luttajan asenne osallistujia kohtaan on ratkaisevan tärkeä. Jos opettaja osoittaa, että hän arvostaa osallistujien mielipiteitä ja kokemuksia, tämä rohkaisee heitä tuomaan esiin myös omia esimerkkejään ja mielipiteitään. (Mykrä & Hätönen 2008, 19 - 28.)

Opettaja ei toimi pelkästään tiedon lähteenä, vaan erityisesti erilaisten oppimistilanteiden mahdollistajana. Opettajan tehtävänä on olla kanssatekijä ja mukana eläjä. Opetus-
työn tärkeimpiä lähtökohtia on opiskelijan kunnioittaminen. Kun opettaja ohjaa opiske-
lijaa asioiden ja ilmiöiden lähteille, hän samalla epäsuorasti opettaa sitä, millä tavalla
tehdään valintoja, millä tavalla ihmiset voivat toimia yhdessä, kunnioittaa toisiaan ja
arvostaa erilaisia asioita. Pedagogisessa suhteessa on kysymys kohtaamisesta, jossa
opettaja oman itseytensä säilyttäen ymmärtää ja elää läpi oppijan tilannetta. Keskeisiä
ihanteita kohtaamisessa ovat turvallisuus, luotettavuus ja jatkuvuus. (Praktikumikäsikir-
ja, 2009.)

Työyhteisöllinen osaaminen ammatillisen opettajan yhtenä osaamisalueena korostaa
yhteistyövalmiuksien ja osaamisen jakamisen tärkeyttä työyhteisössä sekä organisaation

toimintatapojen tuntemusta ja valmiutta niiden arviointiin ja kehittämisen yhteistyössä kollegojen kanssa. (Jääskeläinen ym. 2007,53.)

5 Työn tavoite ja lähtökohdat suunnittelulle

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää toimintatutkimuksen avulla työelämälähtöinen opintojakso sekä liikuntaneuvoja-, että liikunnanohjaajaopiskelijoille, ja suunnitella opintojakson sisältö niin, että se palvelisi myös Suomen Urheiluopiston liikunnanohjausyksikön varaohjaajien koulutusta sekä työhön perehdyttämistä.

Opintokokonaisuuden lisääminen opetussuunnitelmaan, sekä liikuntaneuvoja, että liikunnanohjaaja opiskelijoille, sai alkunsa molempien koulutusohjelmien johtajien toimesta. Toimin liikunta-aktivaattorina Suomen Urheiluopistossa ja työkuvaani oli hyvin moninainen. Se sisälsi suunnittelua, kehittämistä, koordinointia, ohjausta sekä opetusta. Sain työelämän edustajana ”vapaat kädet” suunnitella työelämälähtöisen opintokokonaisuuksien tarkemmat sisällön sekä käytännön toteutuksen. Lähtökohtana suunnittelulle oli molempien koulutusohjelmien opetussuunnitelmat, sekä oma työelämän tuntemus liikunnanohjaajan työstä urheiluopistolla.

Koulutettujen, ammattitaitoisten varaohjaajien tarve oli ollut akuutti Suomen Urheiluopiston liikunnanohjausyksikössä jo useiden vuosien ajan. Kasvava vapaa- aikapalveluiden tarjonta, sekä jatkuvasti lisääntyvä majoituskapasiteetti lisäsivät liikunnanohjauksen kokonaismäärää. Tavoitteena oli, että opintojakson jälkeen opiskelija hallitsisi urheiluopistolla tarvittavia liikunnanohjauksen erityispiirteitä ja pystyisi mahdollisesti toimimaan vakituisten ohjaajien sijaisena tai työparina. Myynnillisesti parhaat ajankohdat olivat lauantapäivät, sekä loma- ajat. Tällöin vakituiset ohjaajat eivät riittäneet, koska asiakasmäärät olivat kerrallaan niin suuria. Vakituisten ohjaajien määrää ei ainakaan toistaiseksi pystytty lisäämään johtuen hiljaisten vuodenaikojen vähäisemmästä ohjaus- tarpeesta.

Tärkeänä kehitettävänä asiana oli myös liikunnanohjausyksikön sekä opiskelijoiden yhteistyön parantaminen. Toimiminen samoilla suorituspaikoilla ja osin samoilla liikuntavälineillä oli tuottanut useiden vuosien ajan erilaisia epäselvyyksiä toimintatavoissa. Ajatuksena oli, että toiminnan ja toimintatapojen avaaminen opiskelijoille avartaisi heidän näkemystään urheiluopiston moninaisesta toiminnasta ja useista toimijoista sekä parantaisi näin yhteistyötä ja lisäisi opiskelijoiden tietämystä opiskelupaikastaan.

Yksi syy lisäohjaajakoulutukselle oli myös talon vakituisten liikunnanohjaajien ammatti-identiteetin nostaminen. Aiemmin lisätyövoimaa etsittiin satunnaisesti opiskelijoiden ja vapaiden liikunta-alan ihmisten joukosta. Vakituiset ohjaajat kokivat tämän kovin loukkaavana omaa osaamistaan vastaan ja olivat uupuneita jatkuvaan työhön perehdyttämiseen omien töittensä lisäksi. Tässä mallissa oli aina myös kova riski siitä, miten varaohjaaja selviäisi ohjauksesta niin, että ohjattu tunti täyttäisi vaaditut laatukriteerit, ja että asiakas olisi tyytyväinen. Aiemmin työhön perehdyttäminen oli ollut puutteellista ja ainakin osa vara- ohjaajista sekä vakituisista liikunnanohjaajista koki tämän todella stressaavaksi ja omaa työtehoaan laskevaksi asiaksi.

6 Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä toimintatutkimuksellinen lähestymistapa

Toimintatutkimus on yksi laadullisen tutkimuksen suuntaus. Tutkimuksen avulla pyritään esimerkiksi kehittämään kohteena olevaa organisaatiota sen toimintatapojen vaikuttamisen kautta. Toimintatutkimuksessa keskeistä on vaikuttamiseen pyrkimys ja toisaalta tutkijan osallistuminen toimintaan ja mukanaolo organisaation arkipäivässä.

Taustaltaan toimintatutkimus on yhteiskunta- ja suunnittelutieteellistä, mutta sitä sovelletaan laajalti myös kasvatustieteellisissä yhteyksissä. (Wikipedia 2011 a.)

Toimintatutkimuksella tarkoitetaan todellisessa maailmassa tehtävää pieni (tai suuri) muotoista interventiota ja kyseisen intervention vaikutusten lähempää tutkimista. Toimintatutkimus on tutkimusta, jonka avulla pyritään ratkaisemaan erilaisia käytännön ongelmia, parantamaan sosiaalisia käytäntöjä sekä ymmärtämään niitä entistä paremmin. (Metsämuuronen 2008, 29.)

Interventiolla tarkoitetaan toimintatutkimuksessa kohdeorganisaatiossa tehtävää muutosta, jolla pyritään avaamaan uusia näkökulmia organisaation toimintatapoihin. Interventiolla ei välttämättä uskota saavutettavan esimerkiksi toiminnan tehostumista tai parantumista vaan tuloksena voi olla myös uusi tapa ajatella. (Wikipedia 2011 b.)

Toimintatutkimus on nähty lupaavana keinona saada aikaan todellisia muutoksia esimerkiksi kouluissa sekä muilla työpaikoilla. Tutkimukseen sisältyy ajatus siitä, että esimerkiksi opettajaksi tai vaikkapa sosiaalityöntekijäksi kehittyminen jatkuu koko työuran ajan, ja että peruskoulutus voi antaa ainoastaan edellytykset sitoutua tällaiseen jatkuvaan ammatilliseen kasvuun. Lähtökohtana on ajatus, että oman työn ymmärtäminen ja kehittäminen voi käynnistyä vain refleктоimalla, pohdiskelemalla omia käytännön kokemuksia. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1995, 35.)

Toimintatutkimuksessa on aina tavoitteita, jolloin on kysyttävä millaisista arvoista nämä tavoitteet nousevat ja kuka tavoitteet määräävät. Kysymys on tärkeä, koska toimintatutkimuksessa on kysymys interventiosta eli puuttumisesta tutkimuskohteena olevan ”yhteisön” elämään. Kuka määrittelee sen mikä on juuri tämän yhteisön etujen mukais-

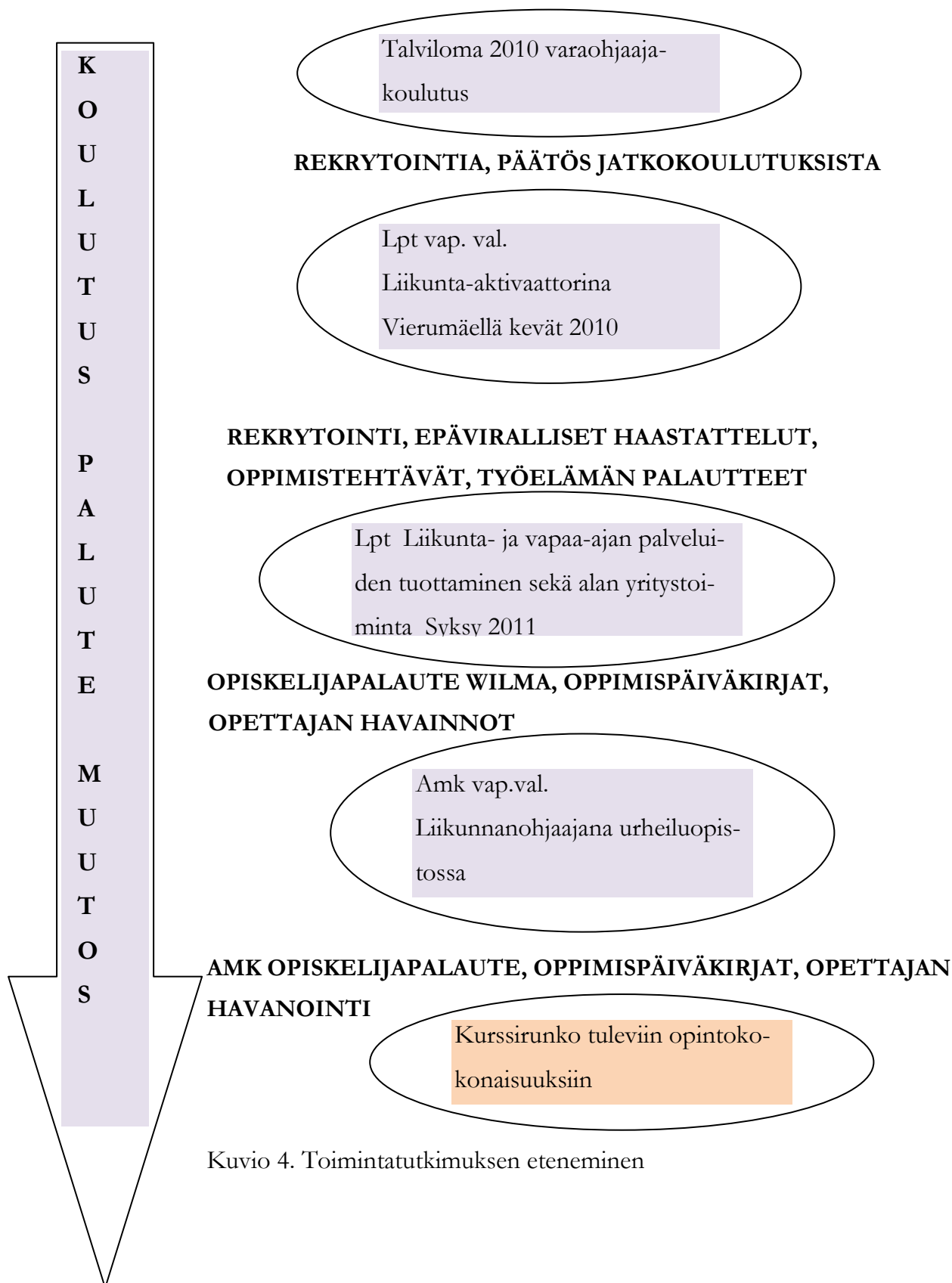
ta? Millä oikeudella tutkija määrittelee sen, minkälainen puuttuminen on kehittävää? (Eskola & Suoranta 1998,141.)

Toimintatutkimus etenee spiraalimaisena rakenteena, jatkuvana syklinä. Tämä tarkoittaa sitä, että kehittämistoiminnassa löydettyjä tuloksia asetetaan arvioitavaksi aina uudelleen ja uudestaan. (Toikko & Rantanen 2009,66.)

Työelämälähtöisen opintojakson kehittämisessä lähestymistapana käytettiin toimintatutkimuksen keinoja. Kehittämistyö eteni jatkuvana syklinä neljän opintokokonaisuuden muodossa niin, että opiskelijapalautteita sekä opettajan havainnointia analysoitiin jatkuvasti, ja mahdollisia uudistuksia sekä muutoksia pyrittiin tekemään aina seuraavassa toteutetussa opintokokonaisuudessa. Kehittämisen pohjalla olivat opetussuunnitelmien sekä työelämän vaatimukset yhdessä toimintaympäristön toimintaa ohjaavien arvojen kanssa.

6.1 Toimintatutkimuksen eteneminen

Tutkimus toteutettiin toimintatutkimuksellisella otteella. Projekti eteni sykleissä opinto-kokonaisuuksina ja jokaisen opintojakson jälkeen saatujen palautteiden ja havaintojen pohjalta lähdettiin suunnittelemaan uutta kokonaisuutta.

Kuvio 4. Toimintatutkimuksen eteneminen

6.2 Tutkimusaineiston keruu

Talviloman 2010 jälkeen käytiin epävirallista keskustelua koulutuksen tarpeellisuudesta sekä varaohjaajina toimineiden opiskelijoiden että vakituisten liikunta-aktivaattorien kanssa. Kokemuksia saatiin myös tarkkailemalla opiskelijoiden toimintaa ohjaustehtävissä, sekä asiakaspalautteiden kautta.

Keväällä 2010 pidetyn Liikunta-aktivaattorina Vierumäellä kurssin jälkeen keskusteltiin rekrytoitujen opiskelijoiden kanssa siitä, miten opintokokonaisuuden sisältö vastasi työelämän vaatimuksia. Opettaja kirjasi kokemuksia ja omia havaintoja tulevan opintokokonaisuuden suunnittelun tueksi. Kesän aikana saatiin lisää kokemuksia siitä, miten rekrytoidut opiskelijat onnistuivat ohjaustoiminnassaan asiakkaiden parissa.

Liikunnanohjauksen perustutkinnon opiskelijoiden Liikunta - ja vapaa-ajanpalveluiden tuottaminen ja alan yritystoiminta - opintojakson jälkeen opiskelijat täyttivät opintojaksopalautteen Wilma - järjestelmän kautta. (Liite 1.) Ammattikorkeakouluopiskelijoille järjestetyn vapaavalintaisen opintojakson Liikunnanohjaajana urheiluopistolla jälkeen opiskelijat täyttivät Haaga-Helia ammattikorkeakoulun yleisen opintojaksopalautteen. (Liite 2.)

6.3 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimuksen avulla pyrittiin selvittämään opiskelijoiden kokemuksia opetus - oppimisprosessin toimivuudesta, opiskelijoiden omasta kehitymisestä, toimivista käytänteistä sekä epäkohdista, opintojakson sisällöstä sekä opetuksen työelämälähtöisyydestä. Pyrittiin myös selvittämään sitä, miten opiskelijat kokivat saavuttavansa kullekin opintojaksolle asetetut oppimistavoitteet. Tällöin opiskelija joutui arvioimaan sekä omaa toimintaansa että opettajan toimintaa. Arvioinnilla pyrittiin myös kehittämään opiskelijoiden reflektiivistä ajattelua sekä kriittistä itsereflektiota.

Opiskelijoilta kysyttiin myös kehittämisideoita tulevien opintokokonaisuuksien sisältöihin. Tärkeää oli arvioida myös opettajan kokemuksia ja havaintoja, sekä mahdollisia

muutostarpeita, sekä rekrytoitujen opiskelijoiden kokemuksia opetuskokonaisuuden sisällön vastaavuudesta työelämän tarpeisiin.

Wilma -järjestelmän kautta tehdyssä opintojaksopalautteessa vastanneita oli 27 opiskelijaa 30:stä. Numeraalinen arviointi tapahtui asteikolla 1 – 5. Opintojaksopalautteessa oli myös kolme kysymystä, joihin vastattiin kirjallisesti. Numeraalisista vastauksista laskettiin keskiarvolukemat joita täydennettiin opiskelijoiden kirjallisilla kommenteilla. Opetajan omat havainnot, sekä kollegan kanssa käydyt keskustelut antoivat myös uusia näkökulmia opetuskokonaisuuden kehittämiseen.

Liikunnanohjaajana urheiluopistolla opintojaksolle osallistuneista opiskelijoista opintojaksopalautteeseen vastasi kahdeksan kymmenestä. Osa arvioinnista tehtiin numeraalisesti asteikolla 1 – 5 ja palautelomakkeen kehittämisosion vastaukset toteutettiin kirjallisesti. Numeraalisista vastauksista laskettiin keskiarvolukemat joita täydennettiin opiskelijoiden kirjallisilla kommenteilla.

Liikuntaneuvoja- sekä liikunnanohjaajaopiskelijoiden opintojaksopalautteiden vertailua on kuvattu kaaviossa opinnäytetyön liiteosassa. (Liite3.)

7 Opintokokonaisuuksien toteutus

Vuosien 2010 – 2011 järjestettiin yksi pienimuotoinen koulutus sekä kolme opintojaksoa. Osallistujina olivat sekä liikunnanperustutkinnon opiskelijoita, että liikunnan- ja vapaa- ajan koulutusohjelman liikunnanohjaajaopiskelijoita useilta eri vuosikursseilta.

7.1 Talviloman 2010 varaohjaajien koulutus

Ensimmäinen pienimuotoinen neljä tuntia kestänyt koulutus järjestettiin helmikuussa 2010. Koulutuksen tavoitteena oli perehdyttää varaohjaajia tulevan talviloman kokonaisuuteen. Koulutuksessa käytiin läpi Perhe On Paras- kurssin ohjelma sekä tuntien sisällöt, talviloman erityispiirteet sekä varaohjaajien työlistat. Kurssille osallistui seitsemän opiskelijaa, ja he työskentelivät vakituisten liikunta-aktivaattorien apuna talviloman 2010 ajan. Tästä ryhmästä osa rekrytoitiin vakituiseen varaohjaajarinkiin.

Opiskelijat kokivat koulutuksen tarpeellisenä työhön perehdyttämisenä ja tunsivat, että koulutuksesta oli apua työskentelyyn talviloman aikana. Myös vakituiset ohjaajat pitivät koulutuksesta saamia hyötyjä positiivisena, koska he pystyivät keskittymään enemmän omiin ohjauksiinsa, eikä painetta varaohjaajien työhön perehdyttämisestä ollut.

Talviloman palautepalaverissa päätettiin, että jatkossakin ensimmäistä kertaa sesonkiaikoina työskentelevät varaohjaajat perehdytetään vastaavanlaisella koulutuksella.

7.2 Liikunta-aktivaattorina Vierumäellä - opintojakso

Toinen koulutus järjestettiin liikunnanohjauksen perustutkinnon opiskelijoille keväällä 2010 ja se oli tarjolla valinnaisena opintokokonaisuutena. Opintojaksolle osallistui 10 opiskelijaa eri vuosikursseilta. Opintojakson nimi oli Liikunta-aktivaattorina Vierumäellä ja tavoitteena oli, että opiskelija ymmärsi kurssin suoritettuaan Vierumäki-yhtiöiden toiminnan moninaisuuden sekä liikunta-aktivaattorin työnkuvan. Tavoitteena oli myös lisätä opiskelijan tietoisuutta Vierumäen tarjoamista palveluista, tuotteista ja liikuntapaikoista, sekä antaa valmiudet toimia itsenäisesti vakituisten liikunta-aktivaattorien sijai-

sena. Lähiopetusta kurssilla oli 28 tuntia ja sen lisäksi opiskelijat kävivät seuraamassa vakituisten ohjaajien pitämiä ohjaustunteja.

Kurssin ensimmäiset tunnit käytettiin kurssin sisällön ja tavoitteiden lisäksi Suomen Urheiluopiston historian ja kehittymisen tarkastelemiseen. Seuraavilla tunneilla aiheina olivat Vierumäen nykyiset rakenteet, myytävät liikunta- ja vapaa-ajan tuotteet, varausjärjestelmä Lobby, sekä palveluketjun toimivuus ja tuotteiden hinnoittelu. Luentotiloissa tapahtuneen opetuksen jälkeen lähdettiin tutustumaan Vierumäen liikuntapaikkoihin ja erikoislajien ohjaukseen. Sisälajeina olivat ilma-aseammunta, jousiammunta, bowls sekä kuntosalissa ohjaajana toimiminen ja uimahallissa vesijuoksun ohjaus, sekä vesipeuhun toteuttaminen. Kurssin aikana tutustuttiin myös Vierumäen monipuolisiin sauvakävely- sekä pyöräilyreitteihin, luontopolkuun sekä sauvarinneharjoitteluun. Monelle opiskelijalle kickbice oli aivan uusi liikuntaväline ja tekniikan opettaminen sekä ohjaustunnin rakenne otettiin kiinnostuneesti vastaan. Viimeisillä tunneilla pohdittiin liikunnanohjauksen erityispiirteitä jäähalliolosuhteissa sekä curling-ohjauksen toteuttamista suurille asiakasryhmille. Kurssin päätti tutustuminen hotelli Scandic Vierumäkeen sekä keilauksen ohjauksen opetus. Opetustunneilla pohdittiin myös erilaisten asiakkaiden kohtaamista, ohjaajan vastuuta asiakkaan turvallisuudesta sekä liikunnanohjaajana toimimista asiakaspalvelutilanteessa.

Tämän kurssin käyneistä pystyttiin heti rekrytoimaan kaksi opiskelijaa kesätöihin liikunnanohjausyksikköön, ja yksi opiskelija uimahalliin sekä valvonta- että ohjaustehtäviin. Myöhemmin tämän opintokokonaisuuden käyneitä opiskelijoita on käytetty varaohjaajina yksittäisillä tunneilla sekä kursseilla ja muissa opiston liikuntapalveluita ja liikuntapaikkoja koskevissa työtehtävissä.

Pienimuotoisessa haastattelussa työnotetut opiskelijat kokivat, että kurssilla käydyt asiat helpottivat heidän työskentelyään Vierumäellä. He kokivat olevansa valmiimpia kohtaamaan asiakkaita kun liikuntavälineet, paikat ja ohjaustuntien rakenteet olivat hallinnassa. Myös Lobby – varausjärjestelmän tunteminen auttoi työpäivän hallintaa, sekä lisäsi asiakkaan huomioimista.

Erityishuomiona oli palaute kurssiin sisältyvästä vakituisten liikunta-aktivaattorien tunteiden seuraamisesta. Opiskelijat kokivat ajanpuutteen vuoksi vaikeaksi irrottautua iltana seuraamaan ohjaustunteja.

Kurssin käytännön opetuksessa oli ongelmia. Päällekkäisten työtehtävien vuoksi kursilla oli todella monta liikunta-aktivaattoria opetustehtävissä. Tämä aiheutti sen, että kokonaisuuden hallinta oli vaikeaa ja opiskelijoilta vaadittu linja vaihteleva. Tämän kokemuksen pohjalta, tulevaisuudessa kurssilla voi olla korkeintaan kaksi opettajaa jotka tekevät tiivistä yhteistyötä.

Kurssin tavoitteena oli jakaa mahdollisimman paljon olennaista tietoa liikunnanohjaajan työhön liittyen ja saada opiskelijat miettimään omia valmiuksiaan ohjaajana, sekä soveltamaan opittua tietoa omaan ohjaustyöhönsä. Kurssille osallistuvat opiskelijat olivat hyvinkin eri lähtötilanteissa. Kolmannen vuosikurssin opiskelijat pystyivät reflektimaan uutta tietoa ja heidän valmiudet toimia ohjaustehtävissä olivat hyvät. Vähemmän opintoja sekä työelämän kokemuksia omaavat opiskelijat saivat laaja-alaisen näkemyksen liikunnanohjaajan työstä Vierumäellä ja osasivat jatkossa asettaa tavoitteita omalle kehitymiselleen.

7.3 Liikunta- ja vapaa- ajanpalvelujen tuottaminen ja alan yritystoiminta

Liikunnanohjauksen perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien yhtenä osana on liikuntatapahtumien järjestäminen. Tämän tutkinnon osan laajuus on 20 opintoviikkoa. Suomen Urheiluopiston liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelmassa Liikunta- ja vapaa-ajanpalvelujen tuottaminen ja alan yritystoiminta – kokonaisuus sisältyy tähän 20 opintoviikkoon kahden opintoviikon laajuisena.

Kurssin tavoitteena oli, että opiskelija tutustui liikunta- ja vapaa- ajan palveluita tuottaviin yrityksiin ja organisaatioihin, niiden tuotteisiin sekä toimijoihin ja työtehtäviin. Opiskelijan tuli tutustua myös erilaisiin liikuntapaikkoihin sekä välineisiin ja oppia hyödyntämään niitä vapaa- ajan toimintaa suunnitellessaan. Opiskelijan tuli hahmottaa vapaa- ajan palveluiden laatu – ja sisältövaatimuksia tuottajan näkökulmasta sekä oppia

mittaamaan sekä arvioimaan asiakastyytyväisyyttä. (Suomen Urheiluopisto, opetus-suunnitelma 2010.)

7.3.1 Opintokokonaisuuden toteutus

Opintokokonaisuus toteutettiin kahden perättäisen opintojakson aikana liikunnanohjauksen perustutkinnon ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Liikunnanohjauksen perustutkinnolla oli 30 opiskelijaa ja heidät oli jaettu kahteen opetusryhmään. Tämä olikin tarpeellista järkevien ja toimivien opetusmenetelmien käytön toteutuksen vuoksi.

Lähitunteja kurssilla oli 26. Sen lisäksi opiskelijoiden tuli täyttää oppimispäiväkirjaa, jossa he peilasivat omia valmiuksiaan ohjaajana toimimiseen ja kirjasivat erityishuomioita pidetyistä tunteista. Tämä sen vuoksi, että haluttiin herättää opiskelija miettimään omia valmiuksiaan erilaisissa liikunnanohjaustehtävissä, sekä sen vuoksi että he pohtisivat omia kehittymisen tarpeitaan. Opettajan oli myös hyvä tietää, miten opetetut asiat olivat ymmärretty sekä pystytty liittämään aiemmin opittuihin.

Opiskelijan tuli tehdä kurssin aikana tutustumiskäynti johonkin liikunta- ja vapaa-ajanpalveluita tuottavaan yritykseen tai oppilaitokseen. Tämä vastasi loistavasti opintojakson tavoitetta siitä, että opiskelijan tuli tutustua liikunta- ja vapaa-ajan palveluita tuottaviin yrityksiin ja organisaatioihin, niiden tuotteisiin sekä toimijoihin ja työtehtäviin. Vierailusta tehtävästä raportista tuli ilmetä vierailupaikan organisaatorakenne, tuotettavat palvelut sekä kyseisen paikan erityispiirteet. Tämä tehtävä vastasi suoraan opetussuunnitelman vaatimuksia.

Opiskelijan tuli myös tutustua toisen vuosikurssin pitämiin kuntokoulutunteihin kolme kertaa kurssin aikana. Nämä vierailukäynnit sen vuoksi, että ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat olivat ohjaajan roolissa heti seuraavan lukuvuoden alusta alkaen. Opintojakso arvioitiin hyväksytty / hylätty arvosanoilla.

Tämän opintojakson opetus toteutettiin kahden liikunta-aktivaattorin toimesta. Tiivis yhteistyö sekä toteutus onnistuivat hyvin. Edelleen informaation jakaminen, toiminnan ohjaaminen, monipuolisten opetus- ja ohjausmenetelmien havainnollistaminen sekä

opiskelijoiden reflektoinnin ja innovatiivisuuden tukeminen hyvässä vuorovaikutuksellisessa ilmapiirissä olivat vallitsevat opettamisen keinot.

7.3.2 Opintokokonaisuuden sisältö

Opintojakson sisältöä muutettiin edellisten kokemusten ja palautteiden, sekä heterogeenisemmän opiskelijaryhmän vaatimusten pohjalta. Lisänä edelliseen opintokokonaisuuden sisältöön olivat myös oppimistehtävät, sekä tutustuminen kuntokoulutoimintaan. Aiemmin toteutetun opintokokonaisuuden sisältöön lisättiin myös liikuntatuotteiden tuotteistamista, kisailutuotteen sekä toimintaradan suunnittelua ja toteutusta, lumikenkäkävelyn ja lumiriehan toteuttamiseen ja ohjaukseen liittyviä asioita, sekä geokätköily - tuotteen kokeilua. Opiskelijat tekivät kirjallisen tehtävän Suomen Urheiluopiston historiasta ja yritysvierailuistaan, sekä raportoivat seuraamiaan kuntokoulujen ohjaustunteja ja palauttivat oppimispäiväkirjansa.

7.3.3 Palautteita opintojaksosta

Opetus – ja oppimisprosessin onnistumista arvioitaessa oppimistulokset koettiin saavutetuksi hyvin. Opiskelijat kokivat omien tietojen ja taitojen olleen ennen opintojakson alkua asteikossa 1 – 5 keskiarvolukemassa 2,3 ja opintojakson jälkeen lukema olivat 3,9. Eräs opiskelija toteaa: ”Oma luovuus kasvoi ja soveltaminen kehittyi”.

Opetusta ja käytettyjä opetusmenetelmiä arvioitavissa keskiarvolukemaksi muodostui 4,1 ja sitä arvioitiin seuraavasti: ”Käytännönläheisyys oli hyvä homma, motivaatio pysyy ylhäällä paremmin” sekä ”Opetus oli hyvää. Kävimme paljon käytäntöä, mutta opiskelimme aihetta myös ohjaajan kannalta”.

Opettajan kannalta merkityksellinen opiskelijat - opettaja vuorovaikutus koettiin onnistuneeksi, se sai keskiarvolukeman 4,3. Opintojaksoa pidettiin varsin onnistuneena ja yleisarvosanaksi muodostunut 4,2 keskiarvolukema. Opintokokonaisuuden sisällön osalta opiskelijat kokivat läpi käydyt aiheet hyödyllisinä, mielenkiintoisina ja hauskoina.

Vierumäen rakenteiden tuntemista sekä liikunta- ja vapaa-ajantuotteisiin tutustumista pidettiin tärkeänä. Opiskelijoiden palautteet ” Vierumäen alueella on hauskeempaa liikua, kun tietää mitä missäkin tapahtuu ja mitä kaikkea täällä voikaan tehdä. Opin kaikkia hauskoja lajeja ja voisin vaikka ohjata niitä” ja ”Oli hämmentävää nähdä Vierumäestä sellaisia puolia, joista itsellä ei ollut hajuakaan, samalla sain itselleni monipuolisia vinkkejä tulevaisuutta varten” on varsin kannustavaa opettajan näkökulmasta, sekä tukee tämän aihepiirin tarpeellisuutta opintokokonaisuuden sisällöissä.

Opintojakson työelämälähtöisyys koettiin hyväksi. Keskiarvolukemaksi muodostui 3,5. Kirjallisissa palautteissa ilmeni kuitenkin hyvinkin erilaisia mielipiteitä.” Työelämään hyödyllisiä juttuja, kiitos!” ja toisaalta ”Olin pihalla kuin lumiukko”.

Osa opiskelijoista koki vaaditun oppimispäiväkirjan tuottamisen raskaana. Kirjallisessa palautteessa muutama opiskelija kirjoitti tehtävän olevan raskas, koska teki tehtävän vasta kurssin päätyttyä, eikä jokaisen oppitunnin jälkeen kuten aiemmin oli ohjeistettu. Muutama opiskelija toivoi, että kurssilla olisi jaettu enemmän kirjallista materiaalia joka olisi helpottanut oppimispäiväkirjan tekemistä. Palautetut oppimispäiväkirjat olivatkin hyvin eritasoisia. Osa opiskelijoista koki annetut oppimistehtävät hyödyllisinä omalle oppimiselleen. Eräs vastaaja totesi” Oppimistehtävät olivat hyviä, kannattaa säilyttää ne”.

7.3.4 Pohdintaa palautteista sekä muutostarpeista

Vertaillen Vierumäen liikunnanohjaajan työelämän vaatimuksia sekä liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelman kirjattujen työelämän osaamisvaatimuksia, voin todeta, että Liikuntapalvelujen tuottaminen ja alan yritystoiminta – opintokokonaisuuden toteuttaminen on erittäin perusteltua. Kurssin tavoitteet ja sisältö palvelevat sekä työelämän vaatimuksia, että opetussuunnitelmaan kirjattuja työelämän osaamisvaatimuksia.

Peilattessani kurssin tavoitteita sekä palautteita voin todeta, että muutamia sisällön tarkistuksia olisi hyvä tehdä ennen seuraavan opintokokonaisuuden alkamista.

Osa kurssin tavoitteista toteutui mielestäni loistavasti. Opiskelijat tutustuivat liikunta- ja vapaa- ajan palveluita tuottaviin yrityksiin ja organisaatioihin, niiden tuotteisiin sekä toimijoihin ja työtehtäviin. Opiskelijat tutustuivat myös erilaisiin liikuntapaikkoihin sekä välineisiin ja oppivat hyödyntämään niitä vapaa- ajan toimintaa suunnitellessaan. Nämä tavoitteet täyttyivät mielestäni hyvin.

Tavoitteiden täyttymistä opiskelijoilla aiheista vapaa- ajan palveluiden laatu – ja sisältö- vaatimuksien hahmottaminen tuottajan näkökulmasta, sekä asiakastyytyväisyyden mit- taaminen ja arvioiminen tulee pohtia jatkossa. Näitä aiheita kyllä käsiteltiin kurssin ai- kana, mutta jatkossa painoarvoa pitää lisätä myös näiden asioiden kohdalla. Tulevai- suudessa tehtävänä voisi olla asiakastyytyväisyyskyselyn toteuttaminen opiskelijoiden järjestämässä tapahtumassa.

Toistaiseksi näistä liikunnanohjauksen perustutkinnon opiskelijoista koostuvasta ryh- mästä muutamia on käytetty satunnaisissa ohjaustehtävissä Vierumäellä, mutta jatkossa opintojen ja perustaitojen lisääntyessä heidän työllistämisenä varaohjaajiksi on mah- dollista.

Liikuntapalvelujen tuottaminen ja alan yritystoimintakurssin sisältö vastaa myös Paulii- na Hyvösen tutkimuksessa (Hyvönen 2011.) ilmenneisiin seikkoihin liikuntaneuvojen kokemuksesta koulutuksen antamista valmiuksista työelämässä. Opintokokonaisuuden aikana käsitellään esimerkiksi liikunta- ja vapaa- ajan kentän jatkuvaa muutosta, yrittäjä- nä toimimista, tuotteistamista sekä hinnoittelua. Vuorovaikutustaidot asiakkaiden sekä laajan moniammatillisen työyhteisön keskuudessa ovat yhtenä tärkeänä painopistealu- eena. Opintokokonaisuus sisälsi runsaasti opiskelijoille tuntemattomia liikuntalajeja sekä ohjauskäytäntöjä, ja tämä mielestäni ohjaa opiskelijat ajattelemaan jatkuvan oppi- misen ja kehittymisen tärkeyttä liikuntaneuvojan työssä.

Opintokokonaisuuden jälkeen tehdyssä kyselyssä opiskelijat kokivat omien tietojen ja taitojen kohentuneen merkittävästi. Tämän selittää mielestäni se, että kyseessä on en- simmäisen vuosikurssin opiskelijat, joilla on vähemmän tietoa opiskelupaikastaan ja sen toiminnoista sekä vähäisempi työelämäkokemus takanaan.

Opintokokonaisuuden sisällön ja opetuksen työelämälähtöisyys arvioitiin lukemaksi 3,5. Tämä oli minulle opettajana yllätys. Opettajan näkökulmasta tuntien sisältö ja toteutus oli mielestäni todella työelämälähtöistä. Tähän vaikuttaa varmaankin opiskelijoiden erilaiset työelämäkokemukset. Ne joilla kokemuksia työelämästä oli, pystyivät reflektimaan paremmin opetettuja asioita aiempiin kokemuksiinsa. Yhtenä vaihtoehtona jatkoa ajatellen voisi olla ryhmän jakaminen iän ja työkokemusten pohjalta. Tämä antaisi mahdollisuuden suunnitella opetusta vieläkin tarkemmin aiempien kokemusten pohjalta. Toisena vaihtoehtona voisi olla toteuttaa opintokokonaisuus vasta toisena opiskeluvuotena, jolloin kokemuksia ohjaamisesta, eri liikuntalajeista sekä Vierumäen alueesta olisi enemmän.

Osa opiskelijoista piti oppimispäiväkirjan täyttöä erittäin hyödyllisenä, osa koki tekevänsä turhaa työtä. Jatkossa oppimispäiväkirjan täyttämisestä pitää perustella tarkemmin sekä ohjeiden ja toteutuksen opastus tulee olla perusteellisempaa.

Kurssin saama yleisarvosana 4,2 sekä omat kokemukseni opettajana olivat kannustavia. Oli miellyttävää nähdä, kuinka opiskelijoiden tietoisuus omasta opiskeluympäristöstään kasvoi ja omien luovien ideoiden määrä lisääntyi. Opintokokonaisuuden aikana vallitsi innostunut ja avoin oppimisilmapiiri.

7.4 Liikunnanohjaajana urheiluopistolla – opintokokonaisuus

Ensimmäinen ammattikorkeakouluopiskelijoille suunnattu vapaasti valittava opintokokonaisuus toteutettiin keväällä 2011. Kurssin tavoitteina oli, että opiskelija ymmärtää urheiluopiston toiminnan moninaisuuden sekä opiskelu- että työympäristönä ja että opiskelija tutustuu Suomen Urheiluopiston sekä Vierumäki Country Clubin liikuntatuotteisiin, liikuntapaikkoihin sekä liikunta-aktivaattorin työhön. Tavoitteena oli myös se, että opiskelija pystyy mahdollisesti toimimaan liikunta-aktivaattorin sijaisena Vierumäellä.

Kurssin oli valinnut 10 opiskelijaa eri vuosikursseilta. Kurssin laajuus oli 3 opintopistettä ja lähiopetusta kurssiin kuului 24 tuntia. Lähiopetustunnit toteutettiin neljän oppitunnin mittaisissa jaksoissa perjantai aamupäivisin. Kolmen opintopisteen täytyminen

vaati myös kirjallisten tehtävien tuottamista. Opiskelijan tuli täyttää oppimispäiväkirjaa, tehdä yritysvierailu liikuntapalveluita tuottavaan yritykseen tai oppilaitokseen, sekä tehdä historiakatsaus Suomen Urheiluopiston historiasta.

Opintojakson sisältö ja tavoitteet noudattivat aiemmin pidettyjen kokonaisuuksien sisältöjä. Opetuksessa pyrittiin lisäksi avaamaan ammattikorkeakouluopiskelijoille urheiluopiston liikunnanohjaajan monipuolinen työkenttä, liikuntapalvelujen tuottamisen palveluketjun toiminta, sekä oman ammatillisen kehittymisen tarpeellisuus. Koska kyseessä oli ammattikorkeakouluopiskelijoita, joilla oli aiemmin hankittua ohjaus- ja työkokemusta pääsimme mielestäni opetuksessa ja asioiden reflektoinnissa astetta pidemmälle kuin aiemmilla kursseilla.

7.4.1 Opiskelijapalautteet opintojaksosta

Opintojakson vaikutus oppimiseen ja kehittymiseen koettiin varsin hyväksi. Taitojen sekä tietojen koettiin parantuneen huomattavasti jakson aikana. Eräät vastaajat totesivat ”Sain lisää valmiuksia ohjata tunteja urheiluopistolla. Tuli uusista lajeista ja peleistä hyviä vinkkejä. Organisoitukykyä.” sekä ”Sain lisää tietoa ja oli hyödyllinen kurssi”.

Opettajan opetustoimintaa sekä opiskelijoiden ja opettajan vuorovaikutusta kurssin aikana sai vastausten perusteella keskiarvolukemaksi 4,5. Kun tähän kokonaisuuteen lisätään käytettyjen opiskelu – ja opetusmenetelmien arvioinnin lukema 3,75, voi todeta, että käytännön läheinen toiminta opiskelijoiden kanssa todettiin hyväksi ainakin tämän ryhmän keskuudessa. Opiskelijoiden kommentit ”Oppilaslähtöistä opetusta, sai vaikuttaa asioihin ” sekä ”Hyvä, että annettiin opiskelijoidenkin päästä ääneen” lisäävät lukemien painoarvoa.

Koska kurssin tavoitteena oli lisätä opiskelijoiden työelämän tuntemusta lukuarvo 4,75 kohdasta opintojakson työelämlähtöisyys oli erittäin hyvä. Kurssiin kuuluva pakollinen tutustuminen johonkin liikunta- alan toimiaan laajensi opiskelijoiden näkemystä työelämästä ja opiskelijan kommentti ”Tutustuminen yritykseen oli hyvä” vahvistaa tätä näkemystä.

Kysyttäessä mikä oli opintojaksossa onnistunutta, saatiin seuraavanlaisia vastauksia: ”Hyvä tutustua Vierumäen tarjoamiin palveluihin ja käydä niitä läpi nimenomaan ohjaajan näkökulmasta” sekä ”Mukavaa että on vielä käytännön läheistä opetusta myös kolmantena opiskeluvuotena”.

Opiskelijat antoivat kehittämisideoita tuleville vastaaville opintojaksoille. He olivat sitä mieltä, että voitaisiin keskittyä vieläkin tuntemattomimpiin lajeihin, sekä heidän mielestään kirjallisia tehtäviä voitaisiin supistaa. Osa piti Suomen Urheiluopiston historiaa koskevaa tehtävää varsin turhana.

7.4.2 Pohdintaa palautteista sekä muutostarpeista

Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa toteutettu vapaavalintainen kurssi palvelee opiskelijoiden kaipaamaa teorian tiedon siirtämistä käytäntöön, sekä työnantajan liittämistä koulutuksen sisältöön. Kun kurssin yksi tavoite on mahdollisesti rekrytoida opiskelijoita liikunnanohjaustehtäviin, ei lähempänä työelämää voida olla. Kurssille osallistujille voi myös avautua jokin muu liikunta- alan työtehtävä moninaisessa urheiluopistomaailmassa.

Mielestäni ollakseen hyvä liikunta-alan asiantuntija tai johtaja on käytännön liikunnanohjaus kenttä tunnettava hyvin. Suurin osa liikunnanohjaajaksi valmistuneista aloittaa työuransa käytännön liikunnanohjaus-, valmennus - tai liikunnanopetustyöstä. Liikunnan ohjaajana urheiluopistolla – kurssin sisältö vastaa opetussuunnitelmassa mainittuja tavoitteita ainakin seuraavilta osin. Kurssin sisältää runsaasti erikoislajeja, joita perusopinnoissa ei ole, tällöin opiskelijasta kasvaa vieläkin monipuolisempi liikunta-alan osaaja. Opiskelijan ennalta saavuttamat käsitykset liikunnanohjaajan ammattitaidosta syvenevät, kun hän pääsee tutustumaan todelliseen monipuoliseen työympäristöön. Kurssi on räätälöity työelämän vaatimuksia korostaen ja henkilökohtaista kasvua ja kehitystä tukien.

Opintojakson yleisarvosanaa kysyttäessä keskiarvoluvuksi muodostui 4,2. Tämä luku osoittaa mielestäni sen, että kyseinen opintokokonaisuus koetaan opiskelijoiden näkökulmasta hyödylliseksi. Käytännön työelämälähtöinen opetus ja oman ohjaustaidon

hahmottaminen sekä soveltamiseen kannustaminen koettiin opiskelijoiden keskuudessa tärkeäksi.

Ammattikorkeakouluopiskelijoita opettaessani olin yllättynyt osan opiskelijoiden vähäisestä tietämyksestä eri liikuntalajeista ja niiden ohjauksesta sekä puutteellisista tiedoista Suomen Urheiluopiston toiminnasta. Mielestäni onnistuin avartamaan opiskelijoiden käsitystä liikunnanohjaajan työstä Vierumäellä ja kertomaan työelämän vaatimuksia tässä työtehtävässä.

Tulevien opintokokonaisuuksien rakenteeseen lähiopetuksen tuntimääriä tulisi lisätä. Jos lähitunteja olisi runsaammin, opiskelijat pääsisivät paneutumaan entistä tarkemmin liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden tuotteistamiseen, tuotteistus – myynti – ja toteutus - palveluketjun toimivuuteen liittyviin tekijöihin, sekä liikunnanohjaajien monipuoliseen sijoittumiseen urheiluopiston työkentällä.

Vierailu liikunta – ja vapaa- ajan palveluita tuottavassa yrityksessä tai oppilaitoksessa koettiin opiskelijoiden keskuudessa hyödylliseksi. Näitä tehtäviä purkaessamme saimme hyvää keskustelua siitä, miten erilaisia liikunta-alan työpaikkoja on olemassa ja miten laaja- alainen koko liikunta- ja vapaa- ajan kenttä onkaan. Mielenkiintoista oli myös se, että opiskelijat huomasivat miten ainutlaatuisessa ympäristössä he opiskelivat ja miten moninaisia liikunta- ja vapaa – ajan palveluita Suomen Urheiluopisto sekä Vierumäki Country Club tuottavat.

Olin opintokokonaisuuden opettajana tyytyväinen opiskelijoiden palautekyselyn tuloksiin. Vuorovaikutus opiskelijoiden ja opettajan välillä sai keskiarvolukemaksi 4,5. Tämä oli kannustavaa opettajalle, koska painotin erityisesti vuorovaikutustaitojen merkitystä liikunnanohjaajan työssä.

Osa tähän kurssiin osallistuvista opiskelijoista soveltuisi liikunnanohjausyksikön varajohtajiksi. Usealla on jo liikuntaneuvojatutkinto suoritettuna sekä paljon ohjaustyötä takanaan. Tämä ilmeni myös siinä, että he olivat hyvin työllistettyjä, sekä ohjaus-, että valmennustöissä jo opiskelujensa aikana.

8 Kehitystyön tuloksena syntynyt kurssirunko

Opintojaksojen suunnittelu ja toteutukset sekä rekrytoitujen varaohjaajien toimiminen ohjaustehtävissä ovat vahvistaneet käsitystä siitä, millainen opintojakson sisältö tulisi tällä hetkellä olla. Liikunnan- ja vapaa-ajan jatkuvat muutokset yhdessä yhteiskunnan ja yritysmaailman rakenteiden muuttumisen kanssa johtavat siihen, että myös tämän opintojakson sisältöjä tulee tarkastella jatkuvasti niin, että ne vastaavat yhteiskunnan vallitsevia tarpeita. Työelämän vaatimukset ja muutokset kulkevat nopeammassa rytmissä kuin opetussuunnitelmatyö. Se tarkoittaa sitä, että tämän kurssin opettajan pitää tuntea vallitsevat työelämän tarpeet ja hänen pitää pystyä muuttamaan opintojakson sisältöä työelämän tarpeita vastaaviksi.

8.1 Sisältöalueet

- Suomalainen urheiluopistoverkosto ja eri opistojen erityispiirteet
- Suomen Urheiluopiston historia ja kehittyminen maan johtavaksi urheiluopistoksi
- Suomen Urheiluopiston rakenteet, tuotteet, toiminta
- Liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden tuotteistaminen, hinnoittelu ja palveluketjun toimivuus
- Asiakkaan kohtaaminen ja ohjaajana toimiminen erilaisissa palvelutilanteissa
- Asiakaspalautteen laatiminen, toteutus, purkaminen ja jatkotoimenpiteiden suunnittelu
- Liikuntapaikat ja liikuntavälineet
- Ulkoilureitit
- Erikoislajien ohjaaminen
- Ohjaajan vastuu asiakkaan turvallisuudesta
- Moni - ammatillisen yhteistyön merkitys liikunta-aktivaattorin työssä
- Oppimistehtävinä: oppimispäiväkirja sekä yritysvierailu ja sen raportointi. Liikunnanohjauksen perustutkinnolla lisäksi Suomen Urheiluopiston historiaa koskeva referaatti, sekä kuntokoulutoimintaan tutustuminen ja raportointi.

8.2 Opetusmenetelmät

Opettajan rooli tulisi jatkossakin olla informaation jakamisen lisäksi vahva oppimisen tukija. Opettajan tulisi olla linkki opiskelijan, oppilaitoksen ja työelämän välillä, ja hänellä tulisi olla vankka ammatillinen osaaminen ja työelämäkokemus liikunnanohjaajan työstä urheiluopistolla. Opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden tukeminen, vuorovaikutustaitojen merkityksellisyys, sekä monialaisen yhteistyön korostaminen ovat tulevaisuudessakin tärkeitä asioita.

Liikunnanohjauksen perustutkinnon opetuksessa, etenkin peruskoulupohjaisten opiskelijoiden opettamisessa korostuu opettajajohtoinen opetus. Samoin erilaisten sääntöjen, käytäntöjen, sekä turvallisuuteen liittyvien asioiden opetuksessa opettajajohtoinen opetus on todettu parhaiten toimivaksi. Opettajajohtoinen, behavioristista opetusmenetelmää lähentelevä opetus antaa suuremmat mahdollisuudet siihen, että etenkin vallitsevat käytänteet, säännöt sekä turvallisuuteen liittyvät asiat tulevat varmimmin opituksi ja toimintatavat ovat jatkossa yhtenäiset. Opiskelijoiden luovuuden sekä reflektiotaitojen käyttöä tuli korostaa etenkin uusien liikunta- ja vapaa-ajan tuotteiden suunnittelussa sekä oppimistehtävien toteuttamisessa.

8.3 Arviointi

Opintojakso arvioidaan hyväksytty /hylätty. Kurssin hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista tunneilla ja annettujen opintotehtävien suorittamista. Perusteluna hyväksytty / hylätty arvosanojen käyttöön ovat opiskelijan oppimisen ja kehittymisen vaikea arviointi numeraalisesti. Koska opintojakson sisältö on laaja ja moniulotteinen, sekä opiskelijoiden lähtötilanne hyvinkin erilainen on numeraalisen arvioinnin käyttäminen vaikeaa ja tarpeetonta.

Toimintatutkimuksellista lähestymistapaa tulisi käyttää myös jatkossa kurssin sisällön kehittämisen apuna. Saatu palaute tulisi hyödyntää uusia opintojaksosisältöjä suunnitella. Rekrytoitujen opiskelijoiden arviointi ohjaustehtävissä toimii myös hyvänä mittarina opetuksen ja työhön perehdyttämisen onnistumisen arvioinnissa.

9 Pohdinta

Toimintatutkimuksen keinoin syntynyt tulevien opintokokonaisuuksien runko vaatii jatkuvaa tarkastelua ja arviointia. Liikunta- ja vapaa-ajan kentän nopeat muutokset, sekä Suomen Urheiluopiston jatkuva kasvu yhdessä yhteiskunnan rakenteiden muutosten kanssa tuovat sisällön muutostarpeita vuosittain.

Suomen Urheiluopistolla kohtaavat liikunnan ammatillinen koulutus, sekä vapaa-ajan liikuntapalveluiden tuottaminen ainutlaatuisella tavalla. Tämä sama ajatus sisältyy myös edellä kerrotuissa opiskelijoiden opintokokonaisuuksissa. Koulutusorganisaatiolla ja työelämällä on useita mahdollisuuksia yhteistyöhön. Onnistuneesta ja jatkuvasta yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta saavat hyötyä sekä koulutusorganisaatio, että työelämä. Tässä työssä kuvatussa työelämlähtöisessä opetuksessa opiskelija pääsee tutustumaan todelliseen monipuoliseen työympäristöön, sekä saa lisättyä käytännön liikunnanohjaustietoja ja taitoja. Jos opiskelijan tiedot ja taidot sekä ammatti-identiteetti ovat riittävällä tasolla, hän voi päästä liikunnanohjaustehtäviin ja näin lisätä työkokemustaan sekä rahoittaa opiskeluaan.

Työnantajan näkökulmasta hyvänä asiana on se, että päästään tutustumaan kaikkiin liikunnanohjauksen perustutkinnon opiskelijoihin, sekä aiheesta kiinnostuneisiin liikunnanohjaajaopiskelijoihin. Kun opiskelijamassa on tuttu ja opiskelijoiden vahvuudet ja taidot tunnistettu, on rekrytointi varaohjaajaksi turvallisempaa myös liikunnanohjauksen laadun takaamisen kannalta. Aiempien kokemusten perusteella opiskelijat ovat myös innovatiivisia liikuntatuotteiden kehittäjiä, ja tälläkin hetkellä joissakin myytävissä tuotteissa on käytetty opiskelijoiden tuottamia ideoita. Opintokokonaisuus vastaa myös opetussuunnitelmissa olevia työelämän yhteistyövaatimuksia, sekä mahdollisten tulevien työhönsijoittumispaikkojen hahmottamista jo opiskelujen aikana

Koska opetusryhmät ovat hyvinkin heterogeenisiä lajituntemuksen sekä ohjauskokemusten perusteella, on opetusmenetelmien käyttöä jatkossa pohdittava tarkemmin. Opettajan kannalta näiden kurssien opetuksessa haastavimmaksi koettiin ryhmän heterogeenisyys. Samassa ryhmässä opiskeli juuri peruskoulun oppivelvollisuuden suorittanut 16 – vuotta täyttänyt opiskelija sekä ylioppilastutkinnon suorittanut liikunnanoh-

jaustöitä tehnyt opiskelija. Samoin ammattikorkeakouluopiskelijoille suunnatussa vaapaavalintaisessa kurssissa osallistujien tieto- ja ohjaustaidot olivat lähtökohdiltaan hyvinkin eritasoisia. Osa tästä ryhmästä oli valmistunut Liikunnanohjauksen perustutkinnolta ja osalla oli hyvinkin mittava ohjauskokemus takanaan. Osan opiskelijoiden kokemuksen liikunnanohjauksesta rajoittuvat pakollisiin opiskeluihin sisältyviin ohjauksiin. Yhdistävänä ja voimaa-antavana tekijänä oli opiskelijoiden korkea motivaatiotaso ja aito kiinnostus opetettavaan aiheeseen.

Lähtökohtana opetuksessa käytettiin konstruktivististä oppimiskäsitystä. Opiskelijalta vaadittiin aktiivista otetta oman tiedon rakentamiseen ja yksittäiset asiat pyrittiin liittämään aihekokonaisuuksiin niin, että aiemman tiedon päälle rakennettiin uutta tietoa. Opettajan rooli oli luoda monipuolisia oppimisympäristöjä ja ohjausmalleja, sekä tukea opiskelijaa omatoimiseen oppimiseen. Opiskelu perustui vahvaan vuorovaikutukseen. Arviointiin ja palautteeseen reagoitiin sekä opetuksen aikana, että opintokokonaisuuk-sien jälkeen. Varaohjaajiksi rekrytoitujen opiskelijoiden palautteissa hahmotettiin opetuksen merkitystä työelämän haasteissa selviämiseen.

Opintokokonaisuuden sisältöön liittyi myös paljon faktatiedon siirtämistä opettajalta opiskelijalle. Esimerkiksi erilaisten Vierumäen rakenteiden ja käytäntöjen, vallitsevien toimintatapojen, erilaisten lajien sääntöjen sekä asiakkaan turvallisuuteen liittyvissä asioissa opetustyyli oli hyvinkin opettajajohtoinen ja lähenteli osaltaan behaviorististä oppimiskäsitystä. Tämä sen takia, että opettaja halusi olla varma siitä, että perustiedot ja taidot opittaisiin samalla lailla, ja että toiminta asiakaspalvelutilanteessa olisi tasalaatuista sekä Vierumäen strategian mukaista.

Opintokokonaisuuden onnistumisen ja kehittymisen kannalta opiskelijoiden täyttämät opintojaksopalautteet ovat jatkossakin tärkeitä. Lisäksi oppimistehtävänä olevan oppimispäiväkirjan täyttäminen sekä palauttaminen opettajalle tukevat oppimisen seurantaa. Jatkossa varaohjaajiksi rekrytoituille opiskelijoille tulisi tehdä oma kirjallinen kysely siitä, miten opintokokonaisuuden sisältö toimii työhön perehdyttämisen välineenä ja kokevatko he että opetus ja työelämän vaatimukset kohtaavat.

Tämän toimintatutkimuksen aikana ja sen avulla on saavutettu useita positiivisia asioita. Työelämälähtöisen koulutuksen toteuttamisen ja kehittämisen, sekä positiivisten opiskelijapalautteiden lisäksi on pystytty rekrytoimaan useita liikunta-alan opiskelijoita liikunnanohjaustöihin Vierumäelle. Työhön perehdyttäminen on ollut aiemmin puutteellista liikunnanohjausyksikössä. Sekä liikuntaneuvojaopiskelijoille, että liikunnanohjaajaopiskelijoille suunnatut opintokokonaisuudet palvelevat myös tätä perusperehdyttämisen tarvetta.

Opintokokonaisuuksien ansiosta yhteistyö opiskelijoiden, opettajien ja liikunnanohjaajien välillä on parantunut merkittävästi. Tiedon lisääntyminen eri toimijoiden tekemisistä on parantanut toivottua yhteistyötä ja vähentänyt jatkuvia epäselvyyksiä. Opiskelijat ovat kokeneet tietoisuuden omasta opiskelupaikastaan avartuneen ja kokevat, että toimiminen Vierumäellä on huomattavasti helpompaa kuin he tuntevat toimijoita ja toimintaympäristöä paremmin.

Toimintatutkimuksen keinoin syntynyt kurssirunko on ollut apuna seuraavan Liikunnanohjauksen perustutkinnon Liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden ja alan yritystoiminta-opintojakson suunnittelussa. Opetusvastuun siirryttyä toiselle liikunta-aktivaattorille työn tulokset ovat olleet tukena uuden opintokokonaisuuden suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Voisiko vastaavanlainen oppilaitoksen ja työelämän toteuttama yhteistyömalli toimia muualla kuin Vierumäen kaltaisessa paikassa ja voisiko mallia käyttää myös muiden alojen koulutuksen yhteydessä? Tässä kysymyksiä, jotka voisivat olla jatkotutkimusaiheita tulevaisuudessa.

Opintokokonaisuuksia suunnittelun yhteydessä heräsi kysymys Liikunnanohjauksen perustutkinnon liikuntaneuvojen sekä Liikunta- ja vapaa-ajan koulutusohjelman liikunnanohjaaja (amk) opetussuunnitelman vaatimusten eroista, sekä opetukselta vaadituista erityispiirteistä. Havaintoina tehtiin esimerkiksi tutkintojen sisältöjen ja vaatimusten osittaisesta päällekkäisyydestä. Työelämän vaatimukset useisiin liikunta-alan työpaikkoihin, etenkin ohjaustasolla ovat myös samat. Näin myös liikunta-aktivaattorin tehtävässä Vierumäellä.

Leena Lappalaisen (Lappalainen 2009) tekemässä tutkimuksessa todetaan, että vasta valmistuneet liikunnanohjaajat sijoittuvat uransa alkuvaiheessa ohjaus -, valmennus-, tai opetustyöhön. Näin tapahtuu myös liikuntaneuvojiksi valmistuville Pauliina Hyvösen tekemän tutkimuksen mukaan. (Hyvönen 2011) Työnantajan näkökulmasta voi olla vaikeaa valita työntekijää esimerkiksi liikunnanohjaustehtäviin pelkästään ammatinimikkeen perusteella, jos molemmat tutkintovaatimukset täyttävät työelämän vaatimukset. Tämä rinnakkaisasetelma on etenkin työnantajapuolelle epäselvä eikä anna ammattikorkeakoulututkinnolle lisäarvoa. Tämä aihe on mielenkiintoinen ja tulevaisuudessa ehkäpä jatkotutkimuksen arvoinen.

Myös opintokokonaisuuden merkitystä työhön perehdyttämisen välineenä varaohjaajien kokemuksina tulisi jatkossa tutkia tarkemmin. Mielenkiintoista olisi myös tutkia vai kuttaako varaohjaajien toimintaan enemmän annettu opetus vai mallioppiminen vaki tuisilta ohjaajilta. Tämä on kiinnostavaa sen takia, että liikunnanohjausyksikön käytän nön toiminta poikkeaa yksilötasolla hyvinkin paljon.

Opintojakson kehittämisessä ja toteuttamisessa tulee pohdiskella sisällön, toteutuksen ja arvioinnin lisäksi myös seuraavia asioita. Ammatillisten opettajien laaja-alaiset vaati mukset eivät ole helposti saavutettavissa. Pystyykö opettaja omalla toiminnallani edis tämään ja tukemaan opiskelijan oppimista ja kasvua niin, että tavoitteet tulevat saavute tuksi? Voiko opettaja välittää välillä kovatkin työelämävaatimukset opiskelijoille niin, että he kokevat niistä selviämisen tarkoituksenmukaiseksi? Tappaako liika informaatio, sekä vallitsevien käytäntöjen opetus opiskelijoiden innovatiivisuuden? Pystyykö opettaja omalla toiminnallaan samanaikaisesti vastaamaan ja kehittämään sekä opetukseen liitty viä vaatimuksia, että työelämän asettamia toiveita?

Lähteet

Alhanen, K., Kansanaho, A., Ahtiainen, O., Kangas, M., Soini, T. & Soininen, J. 2011. Työnohjauksen käsikirja. Kariston Kirjapaino Oy. Hämeenlinna.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Hyvönen, P. 2011. Liikuntaneuvojien urapolut. Tutkimus Kisakallion Urheiluopistosta vuosina 2005 ja 2006 valmistuneiden liikuntaneuvojien urapoluista. Pro gradu – tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Jääskeläinen, M., Lauria, J., Luukkanen, O., Mutka, U. & Remes, P. 2007. Ammattikasvatuksen soihdunkantoa. Kymmenen vuotta opettajankoulutusta ammatillisissa opettajakorkeakouluissa. WS Bookwell Oy. Juva.

Kotila, H. 2003. Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Edita Prima Oy. Helsinki.

Kupias, P. 2007. Kouluttajana kehittyminen. Oy Yliopistokustannus, HYY yhtymä. Gaudeamus Helsinki University Press. Helsinki.

Laitinen – Väänänen, S. & Majuri, M. & Vanhanen – Nuutinen, L. 2008. Ammattikorkeakouluopettajuudelle työelämän kehittämistehtävissä rakentuvat merkitykset. Teoksessa Töyrylä – Nyrhinen, A. (toim.). Osaamisen muutosmatkalla, s. 110- 111. Edita Prima Oy. Helsinki.

Lappalainen, L. 2009. Katsaus liikunnanohjaajien (amk) koulutukseen ja työhön. Liikunnanohjaajien työllistyminen vuosina 2002- 2008 sekä liikunnanohjaajien kokemuksia ammattikorkeakoulukoulutuksesta ja työelämän vaatimuksista. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 12.

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelman opetussuunnitelma 2011. Luettavissa:
[www.haaga-helia.fi/ amktutkinto/liikunta- ja vapaa-ajan koulutusohjelma](http://www.haaga-helia.fi/amktutkinto/liikunta-ja-vapaa-ajan-koulutusohjelma),
Vierumäki, nuoret ja aikuiset/opinto-opas. Luettu:15.8.2011.

Lipponen, H. 2008. Asiantuntijuus ei synny sattumalta. Arviointikeskustelu ammatillisen kasvun ja oppimisen edistäjänä. Opinnäytetyö. Ammatillinen opettajankoulutus. Hämeen opettajakorkeakoulu.

Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet.
Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Mykrä, P. & Hätönen, T. 2008. Opas opetusmenetelmistä. Educa- Instituutti.
Edita Prima Oy. Helsinki.

Opetushallitus. Määräys 21/011/2010. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Liikunnanohjauksen perustutkinto. Oy Fram Ab. Vaasa.

Oppiminen ja koulutus tulevaisuusryhmän raportti. 2008.
Oppimisen muuttuva maasto. Taloudellisesta taantumasta nousuun oppimista kehittämällä. Toimittanut Antti Hautamäki. Luettavissa: [www.sight.fi/ oppimisen muuttuva maasto](http://www.sight.fi/oppimisen_muuttuva_maasto). Luettu:13.10.2011.

Praktikumikäsikirja 2009. Luettavissa:
www.helsinki.fi/behav/praktikumikasikirja/LukuI-1. Luettu:22.9.2011.

Rauste- von Wright, M. & von Wright, J.2000. Oppiminen ja koulutus.
WS Bookwell Oy. Juva.

Rauste-von Wright, M. & von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus.
Werner Söderström Osakeyhtiö. Helsinki.

Ruohotie, P.2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. WS Bookwell Oy. Juva.

Räkköläinen, M. & Uusitalo, I. 2001. Työssöoppiminen ja ohjaus ammatillisissa oppilaitoksissa. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Tammer-Paino Oy. Tampere.

Suomen Liikunta ja Urheilu. Kansallinen liikuntatutkimus 2009- 2010. Luettavissa: www.slu.fi. Luettu:14.10.2011.

Suomen Urheiluopisto 2010. Kannatusosakeyhtiön toimintakertomus. Vierumäki.

Työturvallisuuskeskus.2009. Työhön perehdyttäminen ja opastus – ennakoivaa työsuojelua. Painojussit Oy. Kerava.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere University Press. Tampere.

Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S.1994.

Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.

Vierumäki. 2011.Luettavissa: [www.vierumaki.fi/koulutus/liikunnanohjauksen perus-tutkinto](http://www.vierumaki.fi/koulutus/liikunnanohjauksen_perus-tutkinto). Luettu:20.10.2011.

Wikipedia. 2011. Luettavissa: www.wikipedia.fi/toimintatutkimus. Luettu:25.10.2011.

Liite 1. Liikunnanohjauksen perustutkinnon opintojaksopalaute

Opintojaksopalaute - Wilma

Sivu 1/3

Opintojaksopalaute

Opintojakson tavoitteet ja sisältö; väittämässä 2-5 sopiva taso on 3 Muokkaa

Muokkaa	1	2	3	4	5
1. Tavoitteiden selkeys Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
2. Vaadittu työmäärä opintoviikkoa kohden	☐	☐	☐	☐	☐
3. Etenemistahti opintojaksolla Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
4. Sisällön asianmukaisuus ja vaativuustaso	☐	☐	☐	☐	☐
5. Lähiopetuksen osuus opintojaksosta Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
6. Opintojakson työelämälähtöisyys Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐

Miten opintojakson eri osa-alueet edistivät oppimistasi? Arvioi asteikoilla; välttävästi (1) - kiitettävästi (5)

Muokkaa	1	2	3	4	5
7. Käytetyt opiskelu- /opetusmenetelmät Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
8. Opettajan/opettajien opetustoiminta opetusjaksolla Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
9. Vuorovaikutus (opiskelijat-opettajat-opettaja)	☐	☐	☐	☐	☐
10. Oppimistehtävät (tuntien ulkopuolella tapahtuvat tehtävät, projektit, harjotukset, hankkeet yms.) Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
11. Oppikirjat Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
12. Opetusmonisteet ja muu materiaali Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
13. Tentti Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐

Oma työskentely ja osaaminen; Arvioi asteikolla: välttävä (1) - kiitettävä (5) Muokkaa

Muokkaa	1	2	3	4	5
14. Omat tiedot ja taidot ennen opintojaksoa	☐	☐	☐	☐	☐
15. Omat tiedot ja taidot opintojakson jälkeen	☐	☐	☐	☐	☐
16. Omat opiskeluasenteet ja aktiivisuus Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
17. Aiheen kiinnostavuus ja/tai tarpeellisuus ja hyödyllisyys itselleni Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐
18. Antaisin omalle työskentelylleni yleisarvosanan Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐

Opintojakson yleisarvosana; Arvioi asteikolla: välttävä (1) - kiitettävä (5) Muokkaa

<https://192.168.213.172/feedback/editor/21/welcome>

18.10.2011

	Muokkaa	1	2	3	4	5
19. Antaisin opintojaksolle yleisarvosanan	Muokkaa	☐	☐	☐	☐	☐

Opintojakson kehittäminen [Muokkaa](#)

20. Mikä opintojaksossa oli onnistunutta (toimivaa, säilyttämisen arvoista tms.)?:
[Muokkaa](#)

21. Kehittämisehdotuksia, ideoita, toiveita, muita ajatuksia:: [Muokkaa](#)

22. Miten opintojakso edisti oppimistasi ja kehitystäsi/ hyödytti itseäsi?:
Muokkaa

Lähetä palaute

Palaa takaisin

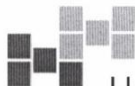

HAAGA-HELIA
ammattikorkeakoulu

Liite 2. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun opintojakso palautelomake

50182

HAAGA-HELIA
ammattikorkeakoulu

Opintojakson palautelomake
Optisesti luettava laadunseurantaosio
Merkitse vastauksesi näin: ●

a) Toimipiste: Haaga ☐ Malmi ☐ Pasila ☐ Porvoo ☐ Vallila ☐ Vierumäki ☐

b) Opintojakson nimi: Kirjoita opintojakson nimi ennen tulostamista ja kopiointia

c) Opintojakson tunnus: Kirjoita opintojakson tunnus

d) Koulutusohjelman koodi: Ko.k

h) Opiskelijanumero:

e) Opettaja(t): Kirjoita opettajan/opettajien nimet

TÄRKEÄ!

Tummenna
opiskelija-
numeroa
vastaavat
kohdat -->

f) Vuosi: 2011

g) Periodi: 1. ☐ 2. ☐ 3. ☐ 4. ☐ 5. ☐

i) Kuinka suuren osuuden olit opintojaksolla läsnä?

alle 25% ☐ 25%-49% ☐ 50%-75% ☐ yli 75% ☐

1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
6	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
7	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
8	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
9	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
0	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	0

Opintojakson tavoitteet ja sisältö

Väittämässä 2-5 sopiva taso on 3

		1	2	3	4	5	
1. Tavoitteiden selkeys	välttävä	☐	☐	☐	☐	☐	kiitettävä
2. Vaadittu työmäärä opintopistemäärää kohden	liian pieni	☐	☐	☐	☐	☐	liian suuri
3. Etenemistahti opintojaksolla	liian hidasa	☐	☐	☐	☐	☐	liian nopea
4. Sisällön asianmukaisuus ja vaativuustaso	liian matala	☐	☐	☐	☐	☐	liian korkea
5. Lähiopetuksen osuus opintojaksosta	liian pieni	☐	☐	☐	☐	☐	liian suuri
6. Opintojakson työelämälähtöisyys	vähäinen	☐	☐	☐	☐	☐	korkea

Miten opintojakson eri osa-alueet edistivät oppimistasi?

Arvioi asteikolla: välttävästi (1) - kiitettävästi (5); ei koske tätä opintojaksoa (E)

	1	2	3	4	5	E
7. Käytetyt opiskelu-/opetusmenetelmät	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Opettajan/opettajien opetustoiminta opintojaksolla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Vuorovaikutus (opiskelijat-opiskelijat-opettaja)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Oppimistehtävät*	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Oppikirjat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. Opetusmonisteet ja muu materiaali	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13. Tentti	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* = tähän luetaan esim. projektityöt, laajat harjoitukset, hankkeet; ei kuitenkaan tunnilla tehtävät harjoitukset.

Oma työskentely ja osaaminen

Arvioi asteikolla: välttävä (1) - kiitettävä (5); ei koske tätä opintojaksoa (E)

	1	2	3	4	5	E
14. Omat tiedot ja taidot ennen opintojaksoa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15. Omat tiedot ja taidot opintojakson jälkeen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16. Omat opiskeluasenteet ja aktiivisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17. Aiheen kiinnostavuus ja/tai tarpeellisuus ja hyödyllisyys itselleni	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Arvioi kuten edellisessä

	1	2	3	4	5
18. Antaisin omalle työskentelylleni yleisarvosanan	☐	☐	☐	☐	☐
19. Antaisin opintojaksolle yleisarvosanan	☐	☐	☐	☐	☐

Opintojakso:

A) Mikä opintojaksossa oli onnistunutta (toimivaa, säilyttämisen arvoista, tms.)?

B) Kehittämisehdotuksia, ideoita, toiveita, muita ajatuksia:

C) Miten opintojakso edisti oppimistasi ja kehitystäsi / hyödytti itseäsi?

Voit jatkaa kääntöpuolelle. **Opintojakson kehittämisestä raportoidaan opintojakson toteutus-suunnitelmassa kohdassa "palauteosio".**

Liite 3. Opintojaksopalauteiden vertailu

Liikunnanohjauksen perustutkinnon Liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden tuottaminen sekä alan yritystoiminta, sekä liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelman Liikunnanohjaajana urheiluopistolla - opintokokonaisuuksien opintojaksopalauteiden vertailu. Numeraalinen arvio tehtiin asteikolla 1-5, ja saaduista vastauksista laskettiin keskiarvolukemat.

Arvioitavat opintojakson osa-alueet	Liikunnanohjauksen perustutkinto Liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden tuottaminen ja alan yritystoiminta	Liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelma Liikunnanohjaajana urheiluopistossa
Opetus ja opetuksessa käytetyt opetusmenetelmät	4,1	3,75
Opettajan ja oppilaiden vuorovaikutus	4,3	4,5
Työelämälähtöisyys	3,5	4,75
Opiskelijan oppimisprosessi	3,9	
Yleisarvosana	4,3	4,2

